

451

Besluit van 26 augustus 1992, houdende wijziging van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 20 december 1991, nr. MJZ20d91052, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving, gedaan in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken;

Gelet op artikel 20a van de Wet inzake de luchtverontreiniging (Stb. 1981, 411);

Gehoord de Centrale raad voor de milieuhygiëne (advies van 11 april 1991, nr. R-91/377);

De Raad van State gehoord (advies van 21 april 1992, nr. W08.91.0721);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 18 augustus 1992, nr. MJZ17892031, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving, uitgebracht in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging (Stb. 1991, 423) wordt gewijzigd als volgt.

A

Artikel 1 wordt gewijzigd als volgt.

1. In onderdeel c wordt na «van de wet» ingevoegd: voor zover deze betrekking heeft op een stookinstallatie.

2. In onderdeel e wordt «en andere minerale oliën in de zin van de Wet op de accijns van minerale oliën (Stb. 1964, 207)» vervangen door: in de zin van de Wet op de accijns (Stb. 1991, 561) alsmede aardolie en produkten van aardolie waarvan het vloeipunt boven 40°C ligt.

3. In onderdeel f wordt «Wet op de accijns van minerale oliën» vervangen door: Wet op de accijns.

4. In onderdeel g wordt «brandstoffen die» vervangen door: «zware

stookolie alsmede andere brandstoffen die» en wordt «daaronder begrepen andere minerale oliën in de zin van de Wet op de accijns van minerale oliën» vervangen door: daaronder begrepen minerale oliën in de zin van de Wet op de accijns.

5. In onderdeel i wordt «het Heffingenbesluit brandstoffen luchtverontreiniging (Stb. 1972, 307)» vervangen door: artikel 61a van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Stb. 1988, Stb. 133).

6. In onderdeel j wordt «31,75 MJ per normaal-kubieke meter» vervangen door: 38 MJ/kg.

7. In onderdeel n wordt «een stookinstallatie, bestaande uit een gasturbine» vervangen door: een stookinstallatie, bestaande uit een of meer gasturbines en wordt «met een bijbehorende ketel waar de verbrandingsgassen van de gasturbine doorheen worden gevoerd» vervangen door: met een of meer bijbehorende ketels waar de verbrandingsgassen van de gasturbine dan wel gasturbines doorheen worden gevoerd.

8. Onderdeel w wordt vervangen door:

w. elektriciteits-produktiebedrijf: houder van een vergunning als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1989 (Stb. 1989, 535);.

9. In onderdeel y wordt «Wet op de accijns van minerale oliën» vervangen door: Wet op de accijns.

B

Artikel 2, onder b, onder 7°, wordt vervangen door:
7°. installaties voor de vergassing van kolen of olie.

C

In artikel 6, eerste lid, wordt «waarop artikel 20 van toepassing is» vervangen door: waarop de artikelen 20 of 20a van toepassing zijn.

D

Na artikel 10 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10a

Indien van een stookinstallatie na de datum van vergunningverlening de combinatie van brander en vuurhaard door een andere combinatie is vervangen of daaraan wijzigingen zijn aangebracht die met nieuwbouw van de stookinstallatie overeenkomen, dan wel de stookinstallatie geheel is vervangen, geldt voor de toepassing van de artikelen 11, derde lid, 12, derde, vierde en vijfde lid, 13, tweede, derde en vierde lid en 23 in plaats van de datum van de vergunningverlening, de datum waarop voor de wijziging of de vervanging de vergunning is gewijzigd, of indien wijziging van de vergunning niet vereist is, de datum waarop bedoelde wijzigingen zijn aangebracht of de vervanging heeft plaatsgevonden.

E

Artikel 11 wordt gewijzigd als volgt.

1. Het eerste lid wordt vervangen door:

1. Een stookinstallatie voor vaste brandstoffen wordt zodanig gebruikt dat de uitworp van zwaveldioxide met het rookgas niet meer bedraagt dan:

a. indien het thermisch vermogen van de stookinstallatie 300 MW of meer is:

- 1°. indien vergunning is verleend voor 1 januari 1990: 400 mg/m³;
- 2°. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1990: 200 mg/m³;
- b. indien het thermisch vermogen van de stookinstallatie minder is dan 300 MW: 700 mg/m³.
- 2. Het derde en vierde lid worden vervangen door:
- 3. Een stookinstallatie voor vaste brandstoffen wordt zodanig gebruikt, dat de uitwerp van stikstofdioxiden met het rookgas niet meer bedraagt dan:
 - a. indien het thermisch vermogen van de stookinstallatie 300 MW of meer is:
 - 1°. indien vergunning is verleend voor 1 januari 1989: 400 mg/m³;
 - 2°. indien vergunning is verleend in 1989: 300 mg/m³;
 - 3°. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1990: 200 mg/m³;
 - b. indien het thermisch vermogen van de stookinstallatie minder is dan 300 MW:
 - 1°. indien vergunning is verleend voor 1 augustus 1988: 650 mg/m³;
 - 2°. indien vergunning is verleend in de periode van 1 augustus 1988 tot en met 14 oktober 1992: 500 mg/m³;
 - 3°. indien vergunning is verleend in de periode van 15 oktober 1992 tot en met 31 december 1993: 200 mg/m³;
 - 4°. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1994: 100 mg/m³.
- 4. Een stookinstallatie voor vaste brandstoffen wordt zodanig gebruikt dat de uitwerp van stof met het rookgas niet meer bedraagt dan:
 - a. indien voor 15 oktober 1992 vergunning is verleend: 50 mg/m³;
 - b. indien op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend: 20 mg/m³
 dan wel tijdens storingen in de voorzieningen voor de ontzwaveling van rookgassen als bedoeld in artikel 7, eerste lid, aanhef en onder a: 50 mg/m³.

F

Artikel 12 wordt gewijzigd als volgt.

- 1. In het eerste lid, onderdeel a wordt «400 mg/m³» vervangen door: 200 mg/m³.
- 2. Het derde en vierde lid worden vervangen door:
- 3. Een procesfornuis voor vloeibare brandstoffen wordt zodanig gebruikt, dat de uitwerp van stikstofdioxiden met het rookgas niet meer bedraagt dan:
 - a. indien vergunning is verleend voor 15 september 1991: 450 mg/m³;
 - b. indien in de periode van 15 september 1991 tot en met 14 oktober 1992 vergunning is verleend: 300 mg/m³;
 - c. indien op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend: 200 mg/m³;
 - d. indien op of na 1 januari 1994 vergunning is verleend, in afwijking van het bepaalde onder c: 150 mg/m³.
- 4. Een stookinstallatie voor vloeibare brandstoffen anders dan een procesfornuis, wordt zodanig gebruikt, dat de uitwerp aan stikstofdioxiden met het rookgas niet meer bedraagt dan:
 - a. indien vergunning is verleend voor 1 augustus 1988: 450 mg/m³;
 - b. indien in de periode van 1 augustus 1988 tot en met 14 oktober 1992 vergunning is verleend: 300 mg/m³;
 - c. indien op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend: 150 mg/m³;
 - d. indien op of na 1 januari 1994 vergunning is verleend, in afwijking van het bepaalde onder c: 110 mg/m³.
- 3. Onder vernummering van het vijfde tot en met achtste lid tot zesde tot en met negende lid, wordt na het vierde lid een lid ingevoegd, luidende:
 - 5. In afwijking van het bepaalde in het derde en vierde lid, wordt een

stookinstallatie waarin een vloeibare brandstof met een stikstofgehalte groter dan 0,3 procent wordt gestookt, die gegenereerd is in de inrichting waartoe de stookinstallatie behoort, zodanig gebruikt dat de uitworp van stikstofdioxiden met het rookgas niet meer bedraagt dan:

- a. voor een procesfornuis:
 - 1°. indien vergunning is verleend voor 15 september 1991: 450 mg/m³;
 - 2°. indien vergunning is verleend op of na 15 september 1991: 300 mg/m³;
 - b. voor een stookinstallatie anders dan een procesfornuis:
 - 1°. indien vergunning is verleend voor 1 augustus 1988: 450 mg/m³;
 - 2°. indien vergunning is verleend op of na 1 augustus 1988: 300 mg/m³.
4. In het zevende lid (nieuw) wordt «vijfde lid» vervangen door: zesde lid.
5. In het achtste lid (nieuw) en negende lid (nieuw) wordt telkens «het zesde lid» vervangen door: het zevende lid.

G

Artikel 13 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het eerste lid worden de onderdelen b en c vervangen door:
 - b. 400 mg/m³ voor cokesovengas;
 - c. 150 mg/m³ voor hoogovengas;
2. Het tweede, derde en vierde lid worden vervangen door:
 2. Een stookinstallatie voor aardgas met een thermisch vermogen van 7,5 MW of minder die uitsluitend wordt gebruikt voor het verhitten van water of stoom bij een druk niet hoger dan 1 MPa, zonder dat daarbij luchtvoorverwarming wordt toegepast, wordt zodanig gebruikt dat de uitworp van stikstofdioxiden met het rookgas niet meer bedraagt dan:
 - a. indien vergunning is verleend voor 1 augustus 1988: 350 mg/m³;
 - b. indien vergunning is verleend in de periode van 1 augustus 1988 tot 15 september 1991: 200 mg/m³;
 - c. indien vergunning is verleend in de periode van 15 september 1991 tot en met 14 oktober 1992: 175 mg/m³;
 - d. indien vergunning is verleend op of na 15 oktober 1992: 100 mg/m³;
 - e. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1994 in afwijking van het bepaalde onder d: 60 mg/m³.
 3. Een procesfornuis voor gasvormige brandstoffen wordt zodanig gebruikt dat de uitworp van stikstofdioxiden met het rookgas niet meer bedraagt dan:
 - a. indien vergunning is verleend voor 15 september 1991: 350 mg/m³;
 - b. indien vergunning is verleend in de periode van 15 september 1991 tot en met 14 oktober 1992: 200 mg/m³;
 - c. indien vergunning is verleend op of na 15 oktober 1992: 150 mg/m³;
 - d. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1994 in afwijking van het bepaalde onder c: 100 mg/m³.
 4. Een stookinstallatie voor gasvormige brandstoffen anders dan bedoeld in het tweede en derde lid, wordt zodanig gebruikt dat de uitworp van stikstofdioxiden met het rookgas niet meer bedraagt dan:
 - a. indien vergunning is verleend voor 1 augustus 1988: 350 mg/m³;
 - b. indien vergunning is verleend in de periode van 1 augustus 1988 tot en met 14 oktober 1992: 200 mg/m³;
 - c. indien vergunning is verleend op of na 15 oktober 1992: 100 mg/m³;
 - d. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1994 in afwijking van het bepaalde onder c: 60 mg/m³.

H

Artikel 15 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het derde lid wordt «in een elektriciteitscentrale» vervangen door: ,behorend tot een elektriciteits-produktiebedrijf,.
2. Na het vierde lid wordt een lid toegevoegd, dat luidt:
5. Een bestaande stookinstallatie als bedoeld in het vierde lid, alsmede een bestaande stookinstallatie voor kolen met een thermisch vermogen van minder dan 300 MW maar van meer dan 20 MW wordt, zodra na 14 oktober 1992 de branders worden vervangen doch uiterlijk met ingang van 1 januari 1998, zodanig gebruikt dat de uitwerp van stikstof-oxiden met het rookgas niet meer bedraagt dan 650 mg/m³.

I

Artikel 16 wordt gewijzigd als volgt.

1. Het vierde lid komt te luiden:
4. Voor een stookinstallatie als bedoeld in het derde lid, niet behorend tot een elektriciteits-produktiebedrijf, geldt, zodra na 14 oktober 1992 de branders worden vervangen doch uiterlijk met ingang van 1 januari 1998, in plaats van de in het derde lid vermelde waarde van 700 mg/m³ een waarde van:
 - a. voor zware stookolie en voor in de inrichting gegenereerde vloeibare brandstoffen met een stikstofgehalte groter dan 0,3 procent: 400 mg/m³;
 - b. voor andere vloeibare brandstoffen dan bedoeld onder a: 200 mg/m³.
2. In het vijfde lid wordt «Het eerste, tweede en derde lid» vervangen door: Het eerste tot en met het vierde lid.

J

Artikel 17 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het tweede lid wordt «1000 kiloPascal» vervangen door: 1 MPa.
2. Het derde lid komt te luiden:
3. Voor een stookinstallatie als bedoeld in het eerste en tweede lid, niet behorend tot een elektriciteits-produktiebedrijf, geldt, zodra na 14 oktober 1992 de branders worden vervangen doch uiterlijk met ingang van 1 januari 1998, in plaats van de in die leden genoemde waarden van 500 mg/m³ onderscheidenlijk 175 mg/m³, een waarde van 150 mg/m³.
3. Onder vernummering van het zesde lid tot zevende lid wordt na het vijfde lid een lid ingevoegd, luidende:
6. Met ingang van 15 oktober 1992 geldt in plaats van de in het vijfde lid, onder a, onder 1° onderscheidenlijk onder 2°, opgenomen waarde een waarde van 400 mg/m³ onderscheidenlijk 150 mg/m³.

K

Artikel 18 wordt gewijzigd als volgt.

1. Het derde lid wordt vervangen door:
3. In plaats van de in het tweede lid, onder c, opgenomen waarde geldt met ingang van 1 januari 1996 een waarde van 1500 mg/m³ en met ingang van 1 januari 2000 een waarde van 1000 mg/m³.
2. Het vierde tot en met zesde lid vervallen.

L

Artikel 20 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het derde lid wordt «in MJ per m³» vervangen door: «in MJ/kg» en wordt «31,75 MJ per m³» vervangen door: 38 MJ/kg.
2. Het vierde lid wordt vervangen door:
4. Voor een gasturbine-installatie geldt in plaats van de in het eerste lid vermelde waarde van 200 g/GJ:
 - a. met ingang van 1 januari 1990 een waarde van 135 g/GJ en
 - b. 1°. met ingang van 15 oktober 1992 een waarde van 65 g/GJ voor gasturbine-installaties waarvoor op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend;
 - 2°. met ingang van 1 januari 1994 een waarde van 65 g/GJ voor gasturbine-installaties waarvoor voor 15 oktober 1992 vergunning is verleend.
3. Het vijfde en zesde lid vervallen.

M

Na artikel 20 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 20a

1. Artikel 20 is niet van toepassing op een bestaande gasturbine of een bestaande gasturbine-installatie.
2. Een bestaande gasturbine of gasturbine-installatie wordt, indien deze na 31 december 1989 tenminste nog 25000 uren in bedrijf zal zijn, zodanig gebruikt, dat, teruggerekend op ISO-luchtcondities, de uitwerp van stikstofoxiden met het rookgas, betrokken op de warmte-inhoud van de toegevoerde brandstof, met ingang van 1 januari 1990 niet meer bedraagt dan:
 - a. voor een gasturbine: 200 g/GJ;
 - b. voor een gasturbine-installatie: 135 g/GJ;vermenigvuldigd met een factor gelijk aan eendertigste van het gasturbinerendement.
3. Bij toepassing van het tweede lid wordt een vermenigvuldigingsfactor die kleiner is dan een, gesteld op een.
4. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid wordt, indien in een gasturbine of gasturbine-installatie andere gasvormige brandstoffen dan aardgas van standaardkwaliteit worden gestookt, de factor, vermeld in het tweede lid, vermenigvuldigd met een factor die gelijk is aan de verhouding van de onderste verbrandingswaarde van de ingezette brandstof, uitgedrukt in MJ/kg, tot een verbrandingswaarde van 38 MJ/kg, met dien verstande dat de laatstgenoemde factor minimaal 0,9 en maximaal 1,1 bedraagt.
5. Voor een bestaande gasturbine-installatie, niet behorend tot een elektriciteits-produktiebedrijf, geldt, indien deze na 31 december 1993 tenminste nog 25000 uren in bedrijf zal zijn, met ingang van 1 januari 1994 in plaats van de in het tweede lid, onder b, vermelde waarde van 135 g/GJ een waarde van 65 g/GJ.

N

Artikel 21 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het eerste lid wordt «Artikel 20 is niet van toepassing» vervangen door: De artikelen 20 en 20a zijn niet van toepassing.
2. In het derde lid wordt « artikel 13, derde lid» vervangen door: artikel 13, derde lid, onder b, of vierde lid, onder b.

O

Artikel 22 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het eerste lid wordt «een elektriciteitscentrale» vervangen door: een elektriciteits-produktiebedrijf en wordt «de artikelen 20 en 21» vervangen door: de artikelen 20, 20a en 21.

2. In het derde lid wordt «Artikel 20, zesde lid, is van overeenkomstige toepassing» vervangen door: De artikelen 20, vierde lid, en 20a, tweede lid, onder b, zijn van overeenkomstige toepassing.

3. Het vierde lid komt te luiden:

4. De artikelen 20 en 20a, tweede lid, zijn op een gasturbine als bedoeld in het eerste lid niet van toepassing, indien in de bijbehorende stookinstallatie in de omstandigheden bedoeld in de artikelen 12, zevende lid, of artikel 16, vijfde lid, zware stookolie wordt gestookt.

P

Artikel 23 komt te luiden:

Artikel 23

1. Een zuigermotor waarin het aandeel van gasvormige brandstoffen in de warmte-inhoud van de toegevoerde brandstoffen 50 procent of meer bedraagt wordt zodanig gebruikt, dat, teruggerekend op ISO-luchtcondities, de uitworp van stikstofdioxiden met het rookgas, betrokken op de warmte-inhoud van de toegevoerde brandstof, niet meer bedraagt dan:

a. indien vergunning is verleend voor 1 januari 1990: 800 g/GJ;

b. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1990: 270 g/GJ;

c. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1994, in afwijking van het bepaalde onder b: 140 g/GJ;

vermenigvuldigd met eendertigste van het motorrendement.

2. Een zuigermotor waarin het aandeel van gasvormige brandstoffen in de warmte-inhoud van de toegevoerde brandstoffen minder bedraagt dan 50 procent wordt zodanig gebruikt, dat, teruggerekend op ISO-luchtcondities, de uitworp van stikstofdioxiden met het rookgas, betrokken op de warmte-inhoud van de toegevoerde brandstof, niet meer bedraagt dan:

a. indien vergunning is verleend voor 1 januari 1990: 1200 g/GJ;

b. indien vergunning is verleend op of na 1 januari 1990: 400 g/GJ; vermenigvuldigd met eendertigste van het motorrendement.

3. Voor een zuigermotor met een asvermogen van 50 kW of minder waarvoor op of na 1 januari 1990 vergunning is verleend, geldt in afwijking van de in het eerste lid, onder b en c, vermelde waarden, een waarde van 800 g/GJ, en in afwijking van de in het tweede lid, onder b, vermelde waarde, een waarde van 1200 g/GJ.

Q

De titel van paragraaf 5 van hoofdstuk 2 komt te luiden:

§ 5. Toepassing van factoren op enkele emissie-eisen met betrekking tot de uitworp van stikstofdioxiden, gesteld in de paragrafen 1 en 2

R

Artikel 24 komt te luiden:

Artikel 24

1. Indien ten aanzien van een procesfornuis waarin de vuurhaardtemperatuur hoger is dan 760° C, artikel 17, derde lid, van toepassing is, kan het bevoegd gezag in plaats van de in bedoeld artikellid genoemde emissie-eis bij nadere eis – met inachtneming van het zesde lid en artikel 25, zevende lid, – een emissie-eis vaststellen, waarvan de waarde wordt berekend door vermenigvuldiging van de in bedoeld artikellid aangegeven waarde met een factor voor de vuurhaardtemperatuur, zijnde:

$$1 + \frac{(T - 760)}{555}$$

waarbij T is de temperatuur, uitgedrukt in graden Celsius, gemeten in de vuurhaard in het gebied waar het stralingsgedeelte overgaat in het convectiegedeelte, afgeschermd van de vlam.

2. Indien ten aanzien van een stookinstallatie die sinds een voor 15 oktober 1992 gelegen tijdstip wordt bedreven met toepassing van luchtvoorverwarming:

- a. artikel 16, vierde lid, aanhef en onder a,
- b. artikel 16, vierde lid, aanhef en onder b, of
- c. artikel 17, derde lid,

van toepassing is, kan het bevoegd gezag in plaats van de emissie-eis, genoemd in het onder a, b, of c bedoelde artikellid of artikelonderdeel, bij nadere eis – met inachtneming van het zesde lid en de toepasselijke bepalingen van artikel 25, vijfde, zesde en zevende lid, – een emissie-eis vaststellen, waarvan de waarde wordt berekend door vermenigvuldiging van de in het betrokken artikellid of artikelonderdeel aangegeven waarde met een factor voor luchtvoorverwarming, zijnde:

$$\frac{1}{1,18 - 0,0018 \cdot (t_1 + 100)}$$

waarbij t_1 is de temperatuur van de toegevoerde lucht, uitgedrukt in graden Celsius.

3. Indien ten aanzien van een stookinstallatie waarin sinds een voor 15 oktober 1992 gelegen tijdstip een kwaliteit aardgas wordt gestookt, die afwijkt van de standaardkwaliteit, artikel 17, derde lid, van toepassing is, kan het bevoegd gezag in plaats van de in bedoeld artikellid genoemde emissie-eis bij nadere eis – met inachtneming van artikel 25, zevende lid, – een emissie-eis vaststellen, waarvan de waarde wordt berekend door vermenigvuldiging van de in bedoeld artikellid aangegeven waarde met een factor voor de kwaliteit aardgas die afwijkt van de standaardkwaliteit, zijnde:

$$\frac{S_a}{38 \text{ MJ/kg}}$$

waarbij S_a is de stookwaarde van het gebruikte aardgas, uitgedrukt in MJ/kg.

4. Indien ten aanzien van een stookinstallatie waarin een vloeibare brandstof met een stikstofgehalte van groter dan 0,3 procent wordt gestookt, die is gegenereerd in de inrichting waartoe de stookinstallatie behoort:

- a. artikel 12, vijfde lid, aanhef en onder a, onder 2°;
- b. artikel 12, vijfde lid, aanhef en onder b, onder 2°;
- c. artikel 16, derde lid, of
- d. artikel 16, vierde lid, aanhef en onder a,

van toepassing is, geldt – onverminderd de toepasselijke bepalingen van artikel 25, eerste en vijfde lid, – in plaats van de emissie-eis, genoemd in het onder a, b, c, of d bedoelde artikellid of artikelonderdeel, een emissie-eis waarvan de waarde gelijk is aan de in het betrokken artikellid of artikelonderdeel aangegeven waarde, vermenigvuldigd met een factor voor de samenstelling van bedoelde vloeibare brandstof met een stikstofgehalte van n procent en n is groter dan 0,3, zijnde:

$(1,76 - 1,41e^{-2,06n})$;

waarbij e is het grondtal van de natuurlijke logaritme.

5. Indien ten aanzien van een stookinstallatie, waarin een gasvormige brandstof wordt gebruikt, die is gegeneerd in de inrichting waartoe de stookinstallatie behoort:

- a. artikel 13, derde lid, aanhef en onder c;
- b. artikel 13, derde lid, aanhef en onder d;
- c. artikel 13, vierde lid, aanhef en onder c;
- d. artikel 13, vierde lid, aanhef en onder d, of
- e. artikel 17, derde lid,

van toepassing is, geldt – onverminderd de toepasselijke bepalingen van artikel 25, tweede, derde, vierde en zevende lid – in plaats van de emissie-eis, genoemd in het onder a, b, c, d of e bedoelde artikellid of artikelonderdeel, een emissie-eis waarvan de waarde gelijk is aan de in het betrokken artikellid of artikelonderdeel aangegeven waarde, vermenigvuldigd met een factor voor de samenstelling van bedoelde gasvormige brandstof, zijnde:

$(1 + \text{mol fractie } C3+) (1 + \text{mol fractie } H_2)$;

waarbij $C3+$ staat voor koolwaterstoffen met meer dan drie koolstofatomen.

6. Ingeval bij een stookinstallatie zowel sprake is van een vuurhaardtemperatuur van hoger dan $760^{\circ}C$ als van luchtvoorverwarming wordt slechts de factor voor de vuurhaardtemperatuur toegepast.

S

Artikel 25 komt te luiden:

Artikel 25

1. Een emissie-eis die ingevolge artikel 24 in de plaats treedt van de in artikel 12, vijfde lid, aanhef en onder a, onder 2° , of onder b, onder 2° , genoemde emissie-eis mag ten hoogste een waarde hebben van 450 mg/m^3 .

2. Een emissie-eis die ingevolge artikel 24 in de plaats treedt van de in artikel 13, derde lid, aanhef en onder c, of vierde lid, aanhef en onder c, genoemde emissie-eis mag ten hoogste een waarde hebben van 200 mg/m^3 .

3. Een emissie-eis die ingevolge artikel 24 in de plaats treedt van de in artikel 13, derde lid, aanhef en onder d, genoemde emissie-eis mag ten hoogste een waarde hebben van 150 mg/m^3 .

4. Een emissie-eis die ingevolge artikel 24 in de plaats treedt van de in artikel 13, vierde lid, aanhef en onder d, genoemde emissie-eis mag ten hoogste een waarde hebben van 100 mg/m^3 .

5. Een emissie-eis die ingevolge artikel 24 in de plaats treedt van de in artikel 16, vierde lid, aanhef en onder a, genoemde emissie-eis mag ten hoogste een waarde hebben van:

a. voor een stookinstallatie als bedoeld in artikel 24, vierde lid: 700 mg/m^3 ;

b. voor een stookinstallatie anders dan bedoeld onder a: 450 mg/m^3 .

6. Een emissie-eis die ingevolge artikel 24 in de plaats treedt van de in artikel 16, vierde lid, aanhef en onder b, genoemde emissie-eis mag ten hoogste een waarde hebben van 225 mg/m^3 .

7. Een emissie-eis die ingevolge artikel 24 in de plaats treedt van de in artikel 17, derde lid, genoemde emissie-eis, mag ten hoogste een waarde hebben van:

a. voor een stookinstallatie als bedoeld in artikel 24, vijfde lid: 500 mg/m^3 ;

b. voor een stookinstallatie anders dan bedoeld onder a: 350 mg/m^3 .

Artikel 27 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het eerste lid wordt telkens «eis» vervangen door: emissie-eis.
2. Het tweede en derde lid worden vervangen door:
 2. Gedeputeerde staten kunnen:
 - a. voor een stookinstallatie voor vaste brandstoffen andere dan kolen:
 - 1°. een strengere emissie-eis dan de in artikel 11, eerste lid, onder b, gestelde emissie-eis voor zwaveldioxide stellen doch niet strenger dan 250 mg/m³;
 - 2°. een strengere emissie-eis dan de in artikel 11, vierde lid, onder a of b, gestelde emissie-eis voor stof stellen, doch niet strenger dan 5 mg/m³;
 - b. voor een stookinstallatie voor kolen een strengere emissie-eis dan de in artikel 11, vierde lid, onder a, gestelde emissie-eis voor stof stellen, doch niet strenger dan 20 mg/m³;
 - c. voor een stookinstallatie voor cokesovengas dat ontzaveld is door een installatie waarvoor op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend, een strengere emissie-eis dan de in artikel 13, eerste lid, onder b, of 17, vijfde lid, onder a, onder 1°, gestelde emissie-eis stellen doch niet strenger dan 200 mg/m³;
 - d. voor een stookinstallatie voor hoogovengas een strengere emissie-eis dan de in artikel 13, eerste lid, onder c, of 17, vijfde lid, onder a, onder 2°, gestelde emissie-eis stellen, doch niet strenger dan 120 mg/m³;
 - e. voor een gasturbine waarvoor op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend een strengere emissie-eis dan de in artikel 20, eerste lid, gestelde emissie-eis voor stikstofdioxiden stellen, indien deze strengere emissie-eis niet noodzaakt tot injectie van water, stoom of een ander inert materiaal, doch niet strenger dan een die overeenkomt met vervanging van de waarde van 200 g/GJ door 65 g/GJ;
 - f. voor een gasturbine-installatie of voor een gasturbine waarop artikel 22 van toepassing is, een strengere emissie-eis dan de in artikel 20, vierde lid, onder a, juncto eerste lid of 20a, tweede lid, onder b, gestelde emissie-eis voor stikstofdioxiden stellen, doch niet strenger dan een die overeenkomt met vervanging van de waarde van 135 g/GJ door 100 g/GJ;
 - g. voor een zuigermotor waarop artikel 23, eerste lid, onder a, of tweede lid, onder a, van toepassing is, een strengere emissie-eis dan de in die artikelonderdelen gestelde emissie-eis voor stikstofdioxiden stellen doch niet strenger dan een die overeenkomt met vervanging van de waarden van 800 g/GJ en 1200 g/GJ, door 270 g/GJ onderscheidenlijk 400 g/GJ;
 - h. voor een zuigermotor waarop artikel 23, eerste lid, onder b of onder c, van toepassing is, een strengere emissie-eis dan de in die artikelonderdelen gestelde emissie-eis voor stikstofdioxiden stellen, doch niet strenger dan een die overeenkomt met vervanging van de waarden van 270 g/GJ onderscheidenlijk 140 g/GJ door 100 g/GJ;
 - i. voor een zuigermotor waarop artikel 23, tweede lid, onder b, van toepassing is, een strengere emissie-eis dan de in dat artikellid gestelde emissie-eis voor stikstofdioxiden stellen, doch niet strenger dan een die overeenkomt met vervanging van de waarde van 400 g/GJ door 150 g/GJ.
3. Gedeputeerde staten kunnen, indien de branders van een stookinstallatie worden vervangen:
 - a. voor een stookinstallatie voor zware stookolie of waarin een vloeibare brandstof met een stikstofgehalte groter dan 0,3 procent, die gegenereerd is in de inrichting waartoe de stookinstallatie behoort, wordt

gestookt, een strengere emissie-eis dan de in artikel 12, derde lid, onder a, vierde lid, onder a, of vijfde lid, onder a, onder 1°, of onder b, onder 1°, gestelde emissie-eis voor stikstofoxiden stellen doch niet strenger dan 400 mg/m³;

b. voor een stookinstallatie voor vloeibare brandstoffen anders dan bedoeld in onderdeel a, een strengere emissie-eis dan de in artikel 12, derde lid, onder a of b, of vierde lid, onder a of b, gestelde emissie-eis voor stikstofoxiden stellen, doch niet strenger dan 200 mg/m³;

c. voor een stookinstallatie voor gasvormige brandstoffen een strengere emissie-eis dan de in artikel 13, tweede lid, onder a, b of c, derde lid, onder a of b, of vierde lid, onder a of b, gestelde emissie-eis voor stikstofoxiden stellen, doch niet strenger dan 150 mg/m³.

3. Na het derde lid wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. Gedeputeerde staten kunnen een strengere emissie-eis stellen dan een in dit besluit gestelde emissie-eis of dan met toepassing van het eerste, tweede of derde lid mogelijk is, indien:

a. de aanvrager of houder van een vergunning in staat en bereid is om aan die strengere emissie-eis te voldoen of

b. volgens de actuele stand der techniek aan die strengere emissie-eis kan worden voldaan, terwijl voor de betreffende stookinstallatie op grond van artikel 28 een minder strenge emissie-eis was voorgeschreven of voor een andere stookinstallatie in de inrichting is voorgeschreven.

U

Artikel 28 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het eerste lid, onder a, wordt «strengere» vervangen door: «strenge», wordt «17, vijfde lid, onder a, en 20, zesde lid» vervangen door: «20a, tweede lid, onder b, en 20a, vijfde lid» en wordt telkens «eisen» vervangen door: emissie-eisen.

2. Onder vernummering van het zevende lid tot tiende lid en het tweede tot en met zesde lid tot vierde tot en met achtste lid worden na het eerste lid twee leden ingevoegd, luidende:

2. Gedeputeerde staten kunnen, de inspecteur gehoord, voor een gasturbine-installatie een minder strenge emissie-eis stellen dan de in artikel 20, vierde lid, onder b, onder 2°, juncto eerste lid, gestelde emissie-eis voor zover naar hun oordeel de gasturbine-installatie gezien de actuele stand der techniek niet zodanig kan worden aangepast of verbouwd dat aan laatstgenoemd artikelonderdeel kan worden voldaan.

3. Gedeputeerde staten kunnen, de inspecteur gehoord, voor een stookinstallatie voor zware stookolie met betrekking tot stikstofoxiden een emissie-eis stellen van 300 mg/m³, in plaats van de in artikel 12, vierde lid, onder c of d, gestelde emissie-eis, indien de kosten voor aansluiting op het aardgasnet en voor de daarbij noodzakelijke wijziging van de infrastructuur in de inrichting zodanig hoog zijn dat gebruik van aardgas redelijkerwijs niet mogelijk is.

3. In het vierde lid (nieuw) wordt «het eerste lid» vervangen door: het eerste, tweede en derde lid.

4. Het vijfde lid (nieuw) wordt vervangen door:

5. Gedeputeerde staten kunnen, de inspecteur gehoord, voor een stookinstallatie in de procesindustrie minder strenge emissie-eisen stellen:

a. in de in het zevende en achtste lid aangegeven gevallen, voor zover naar hun oordeel bij de actuele stand van de techniek de stookinstallatie niet zodanig kan worden gebouwd, onderscheidenlijk aangepast of verbouwd, dat aan het bepaalde in die leden kan worden voldaan;

b. in de in het negende lid aangegeven geval, voor zover naar hun oordeel bij de actuele stand van de techniek de bestaande stookinstallatie niet zodanig kan worden aangepast of verbouwd, dat aan het

bepaalde in dat lid kan worden voldaan.

5. In het zesde lid (nieuw) wordt «het derde lid» vervangen door: het vijfde lid.

6. In het zevende lid (nieuw) wordt «eis» vervangen door: «emissie-eis» en wordt «krachtens artikel 12, derde lid, juncto 25, eerste lid, geldende eisen en de in artikel 13, derde, vierde of vijfde lid, onder c, gestelde eisen» vervangen door: krachtens artikel 12, vijfde lid, onder a, onder 2° of onder b, onder 2°, of 13, derde lid, onder c of d, of vierde lid, onder c of d, juncto artikel 24 geldende emissie-eisen en de in artikel 13, derde lid, onder a of b, vierde lid, onder a of b, of vijfde lid, onder c, gestelde emissie-eisen.

7. In het achtste lid (nieuw) wordt «eis» vervangen door: «emissie-eis», wordt «het vijfde lid» vervangen door: «het zevende lid» en wordt «krachtens artikel 12, derde lid, juncto artikel 25, eerste lid, geldende eisen en de in artikel 13, derde lid, gestelde eis» vervangen door: krachtens artikel 12, derde lid, onder b, c of d, vijfde lid, onder a, onder 2° of onder b, onder 2°, of 13, derde lid, onder c of d, of vierde lid, onder c of d, juncto artikel 24 geldende emissie-eisen en de in artikel 13, derde lid, onder b, of vierde lid, onder b, gestelde emissie-eisen.

8. Na het achtste lid (nieuw) wordt een lid ingevoegd, luidende:

9. Voor een bestaande stookinstallatie kan een minder strenge emissie-eis worden gesteld dan de krachtens artikel 16, vierde lid, of 17, derde lid, juncto artikel 24 geldende emissie-eisen, maar niet minder streng dan 700 mg/m³ bij gebruik van vloeibare brandstoffen en 500 mg/m³ bij gebruik van gasvormige brandstoffen.

V

Artikel 29 wordt gewijzigd als volgt.

1. In de aanhef wordt na «Gedeputeerde Staten kunnen» ingevoegd: – onverminderd artikel 24 –.

2. In onderdeel c vervalt «, 16, vierde lid en 17, derde lid».

3. Onder wijziging van de aanduiding van onderdeel d in «e», wordt na onderdeel c een onderdeel ingevoegd, dat luidt:

d. de wijze waarop overeenkomstig artikel 33, eerste lid, wordt aange- toond dat is voldaan aan de van toepassing zijnde emissie-eisen;

4. In onderdeel e (nieuw) wordt na «artikel 37, eerste lid,» ingevoegd: artikel 43, tweede lid, onder b,.

W

Artikel 30 wordt gewijzigd als volgt.

1. In het eerste lid wordt «artikel 27, tweede en derde lid» vervangen door: artikel 27, tweede, derde en vierde lid,.

2. Het tweede lid wordt vervangen door:

2. In afwijking van het eerste lid zijn de artikelen 31 tot en met 36 niet van toepassing op de meting van concentraties van zwaveloxiden in een raffinaderij.

X

Artikel 32, tweede lid, wordt vervangen door:

2. De afzonderlijke meting, bedoeld in het eerste lid, wordt telkens wanneer een emissie-eis op de stookinstallatie van toepassing wordt, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken nadien verricht. Indien het thermisch vermogen van de stookinstallatie 50 MW of meer bedraagt, wordt uiterlijk drie jaar na een ingevolge de eerste volzin verrichte eerste afzonderlijke meting en vervolgens telkens na afloop van een periode van drie jaar een vervolgmeting verricht.

Y

In artikel 33, derde lid, wordt «artikel 12, eerste lid, onder b, of zevende lid» vervangen door: artikel 12, eerste lid, onder b, of achtste lid.

Z

Artikel 35 wordt vervangen door:

Artikel 35

1. Een eerste afzonderlijke meting als bedoeld in artikel 32, tweede lid, eerste volzin, wordt verricht bij een belasting van de stookinstallatie van:
 - a. indien het een stookinstallatie betreft met een thermisch vermogen van 50 MW of meer: 100 procent;
 - b. indien het een stookinstallatie betreft met een thermisch vermogen van minder dan 50 MW: meer dan 60 procent.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid, onder a, wordt een eerste afzonderlijke meting bij een bestaande stookinstallatie verricht bij een belasting van meer dan 60 procent.
3. Een vervolgmeting als bedoeld in artikel 32, tweede lid, tweede volzin, wordt verricht bij een belasting van meer dan 60 procent.

AA

Artikel 38 wordt vervangen door:

Artikel 38

1. De concentratie aan stikstofoxiden in rookgas bij een stookinstallatie, niet zijnde een gasturbine of een gasturbine-installatie, een zuiger-motor of een combinatie van installaties als bedoeld in artikel 22, met een thermisch vermogen van 300 MW of meer wordt bepaald door continue meting.
2. De concentratie aan stikstofoxiden in rookgas bij een stookinstallatie als bedoeld in het eerste lid met een thermisch vermogen van minder dan 300 MW wordt bepaald door:
 - a. continue meting, indien artikel 24, vierde of vijfde lid, van toepassing is;
 - b. afzonderlijke meting in andere gevallen dan die bedoeld onder a, tenzij continue meting plaatsvindt.
3. Continue meting voor de bepaling van de concentratie aan stikstofoxiden is:
 - a. rechtstreekse continue meting van de concentratie in het rookgas, of
 - b. continue meting van een of meer parameters van de voor een stookinstallatie vastgestelde uitworpkarakteristiek voor stikstofoxiden. De uitworpkarakteristiek en de keuze van de continu te meten parameters dienen zodanig te zijn, dat de concentratie aan stikstofoxiden in het rookgas daarmee steeds ondubbelzinnig kan worden vastgesteld.
4. Indien de concentratie aan stikstofoxiden wordt bepaald door middel van continue meting, geldt de emissie-eis als te zijn in acht genomen, indien:
 - a. geen kalendermaandgemiddelde de waarde van de emissie-eis te boven gaat, en
 - b. 95% van alle 48-uursgemiddelden niet hoger ligt dan 110% van de emissie-eis.

5. Voor de toepassing van het vierde lid worden meetuitkomsten verkregen tijdens perioden als bedoeld in artikel 8, eerste lid, alsmede tijdens het opstarten en stilleggen, niet meegerekend.

6. Indien de concentratie aan stikstofoxiden wordt bepaald door middel van afzonderlijke metingen zijn de artikelen 32, tweede lid, 35 en 36 van overeenkomstige toepassing.

BB

In artikel 38a wordt na «artikel 13, tweede lid,» zoals dat de eerste keer voorkomt, ingevoegd: «aanhef,» en wordt «artikel 38, eerste lid,» vervangen door: artikel 38, tweede lid,.

CC

In artikel 39, tweede lid, wordt «artikel 38, tweede lid,» vervangen door: artikel 38, derde lid,.

DD

Artikel 40, eerste lid, wordt vervangen door:

1. Indien de concentratie aan stikstofoxiden bij een gasturbine, een gasturbine-installatie of een combinatie van installaties als bedoeld in artikel 22 wordt bepaald door continue meting, geldt de emissie-eis als in acht genomen indien:

- a. van de meetuitkomsten geen 24-uursgemiddelde boven de emissie-eis uitkomt in geval artikel 20, vierde lid, onder b, of 20a, vijfde lid, van toepassing is;
- b. van de meetuitkomsten geen halfuurgemiddelde boven de emissie-eis uitkomt in andere gevallen dan die bedoeld onder a.

EE

In artikel 42, eerste lid, wordt «de bijbehorende ketel» telkens vervangen door: de bijbehorende ketel of ketels.

FF

Artikel 43 wordt gewijzigd als volgt.

1. Het eerste lid wordt vervangen door:

1. Voor de bepaling van de concentratie aan stof in rookgas zijn de artikelen 31, eerste lid, 32, eerste lid, aanhef en onder a, tweede lid, 34, 35 en 36, alsmede bij gebruik van gasvormige brandstoffen de artikelen 31, derde lid, en 32, eerste lid, aanhef en onder b, en 33 van overeenkomstige toepassing.

2. Onder vernummering van het tweede lid tot vierde lid worden na het eerste lid twee leden ingevoegd, luidende:

2. Continue meting voor de bepaling van de concentratie aan stof is:

- a. bij gebruik van gasvormige brandstoffen: continue meting van het stofgehalte van elk van die brandstoffen of rechtstreekse continue meting van de concentratie aan stof in het rookgas;
- b. bij toepassing van natte rookgasontzwaveling: continue meting van de concentratie aan stof in het rookgas na de stoffilters maar voor de rookgasontzwavelingsinstallatie, en vaststelling van de relatie tussen die concentratie en de door middel van een afzonderlijke meting vastgestelde concentratie aan stof in het rookgas na de rookgasontzwavelingsinstallatie;
- c. in andere dan de onder a en b bedoelde gevallen: rechtstreekse

continue meting van de concentratie aan stof in het rookgas.

3. Indien continue meting geschiedt met toepassing van het tweede lid, onder b, dient de relatie, bedoeld in dat artikelonderdeel, binnen een maand na de aanvang van die continue meting voor de eerste maal te worden vastgesteld en vervolgens ten minste iedere keer na afloop van een periode van drie jaar. Een afzonderlijke meting dient te geschieden bij een ontzwavelingsrendement van tenminste 85%.

GG

In artikel 43a, derde lid, wordt na «verleend,» ingevoegd: en aan de hoofdinspecteur voor de volksgezondheid belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu.

HH

In artikel 46, eerste lid, wordt «artikel 12, eerste en tweede of zevende lid» vervangen door: artikel 12, eerste en tweede of achtste lid.

II

Artikel 48a wordt gewijzigd als volgt.

1. De bestaande tekst van artikel 48a wordt aangeduid als eerste lid.
2. Het eerste lid (nieuw), onderdeel a, wordt vervangen door:
 - a. indien tussen 31 juli 1988 en 15 september 1991 vergunning is verleend, in afwijking van het bepaalde in:
 - 1°. artikel 11, derde lid, onder b, onder 2°, een emissie-eis van 650 mg/m³;
 - 2°. artikel 12, vierde lid, onder b, of vijfde lid, onder b, onder 2°, een emissie-eis van 450 mg/m³;
 - 3°. artikel 13, tweede lid, onder b, onderscheidenlijk vierde lid, onder b, een emissie-eis van 350 mg/m³.
 3. In het eerste lid (nieuw), onderdeel c, wordt «artikel 20, vierde lid» vervangen door: artikel 20a, tweede lid.
 4. In het eerste lid (nieuw), onderdeel d, wordt «artikel 20, vijfde lid» vervangen door: artikel 20a, tweede lid.
 5. Na het eerste lid (nieuw) wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:
 2. Voor een bestaand procesfornuis gelden artikel 16, derde lid, en artikel 17, eerste lid, niet.

JJ

In artikel 50 wordt, onder aanduiding van het tweede lid als derde lid, na het eerste lid een lid ingevoegd, dat luidt:

2. In afwijking van het eerste lid treden de artikelen 12, derde lid, onder d, en vierde lid, onder d, 13, tweede lid, onder e, derde lid, onder d, en vierde lid, onder d, 20, vierde lid, onder b, onder 2°, 20a, vijfde lid, en 23, eerste lid, onder c, van dit besluit in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelonderdelen verschillend kan worden gesteld.

ARTIKEL II

In afwijking van artikel 32, tweede lid, zoals dit artikellid luidt met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit, wordt, voor zover op een stookinstallatie voor 15 oktober 1992 een emissie-eis van toepassing is geworden, een afzonderlijke meting als bedoeld in de eerste volzin van genoemd artikellid, zo spoedig mogelijk nadat die

emissie-eis is gaan gelden, doch uiterlijk binnen twaalf maanden nadien voor de eerste keer verricht.

ARTIKEL III

De tekst van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging wordt door Onze Minister van Justitie in het Staatsblad geplaatst.

ARTIKEL IV

Dit besluit treedt in werking met ingang van 15 oktober 1992.

Lasten en bevelen dat dit besluit met daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden toegezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 26 augustus 1992

Beatrix

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. G. M. Alders

Uitgegeven de *tiende* september 1992

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 13 oktober 1992, nr. 198

NOTA VAN TOELICHTING

Hoofdstuk 1. Algemeen

Op 20 juli 1989 is aan de Tweede Kamer het Bestrijdingsplan verzuring aangeboden (Kamerstukken II 1988/89, 18 225, nr 31). Daarin zijn de resultaten neergelegd van een algehele evaluatie van het beleid inzake de bestrijding van de verzuring. Op basis daarvan zijn de beleidsdoelstellingen voor de langere termijn vastgelegd. Het gaat daarbij om doelstellingen met betrekking tot het niveau van depositie en met betrekking tot de daarvoor noodzakelijke emissiereductie van verzurende stoffen. Tevens is voor de verschillende economische sectoren aangegeven welke emissiereductie in 2000 bereikt moet worden en op welke wijze.

Voor het halen van de beleidsdoelstellingen inzake de vermindering van de uitstoot van zwaveldioxide (SO₂) en stikstofoxiden (NO_x) afkomstig van stookinstallaties is aanscherping van de eisen noodzakelijk, die in het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging (Stb. 1987, 164, hierna te noemen Bees WLV) en in het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Hinderwet (Stb. 1990, 197, hierna te noemen Bees HW) zijn vastgelegd. De geldende emissie-eisen zijn daarom geëvalueerd. Dit is overigens ook in overeenstemming met hetgeen in de nota van toelichting (blz. 28) bij de totstandkoming van het Bees WLV is gesteld, namelijk dat in ieder geval eens in de vijf jaar een evaluatie van de vastgestelde emissie-eisen zou plaatsvinden. Dit om na te gaan of de eisen nog wel in overeenstemming zijn met de stand van de techniek en of deze, mede gelet op de verzuringsproblematiek, aanpassing behoeven. De hierop gerichte evaluatie heeft geleid tot een aanscherping van de emissie-eisen met name met betrekking tot stikstofoxiden, zoals ook in het eerdergenoemde Bestrijdingsplan verzuring is aangegeven. In dit besluit zijn de wijzigingen van het Bees WLV opgenomen. In een afzonderlijk besluit zijn overeenkomstige wijzigingen op het Bees HW opgenomen.

Over de maatregelen die tot emissiereductie van stookinstallaties moeten leiden, zijn gesprekken gevoerd met de industrie en de elektriciteitssector.

Het ontwerp voor het wijzigingsbesluit is in de Staatscourant van 7 december 1990, nr. 239 voorgepubliceerd ter voldoening aan het bepaalde in artikel 88 van de Wet inzake de luchtverontreiniging (Stb. 1981, 411). De Centrale raad voor de milieuhygiëne is de gelegenheid geboden over het ontwerp advies uit te brengen. De raad heeft bericht geen aanleiding te vinden tot het uitbrengen van een advies.

De volgende bedrijven en instanties hebben wensen en bezwaren naar voren gebracht: de N.V. Nederlandse Gasunie, het Veg-gasinstituut, het Bureau Milieu en Ruimtelijke Ordening van de raad van Nederlandse Werkgeversverbonden VNO en NCW, de Hoogovensgroep b.v., het Nederlands Normalisatie-instituut, de Stichting Natuur en Milieu en DSM Limburg Services.

De ingekomen commentaren zijn alle bekeken op hun relevantie voor zowel het onderhavige besluit als voor de wijziging van het Bees HW. Bees WLV en Bees HW regelen immers dezelfde materie, zij het voor stookinstallaties in verschillende categorieën van inrichtingen. Zo heeft het commentaar van het NNI op het wijzigingsbesluit Bees HW geleid tot dezelfde aanpassingen in beide besluiten. Het omgekeerde was vaker het geval. Het commentaar op het wijzigingsbesluit Bees WLV heeft geleid

tot dezelfde aanpassingen in het wijzigingsbesluit Bees HW. Deze aanpassingen zijn bij de betreffende onderdelen toegelicht. Op een enkel punt worden in de nota van toelichting, waar de commentaren daartoe aanleiding gaven, de gedane keuzes nader verduidelijkt.

De Stichting Natuur en Milieu zou, gelet op de lange-termijndoelstellingen met betrekking tot de verzuring, nu al op een aantal punten verdergaande eisen willen stellen dan wel voor de verschillende sectoren een volgende fase willen aankondigen. Zoals hierboven is uiteengezet, gaat het er nu om uitvoering te geven aan het Bestrijdingsplan verzuring en het bereiken van de doelstellingen voor 2000. In het volgende Nationale Milieubeleidsplan zal het beleid voor het bereiken van de doelstelling voor 2010 nader worden uitgewerkt.

De Gasunie heeft in haar commentaar nog gepleit voor het uitsluiten van stookinstallaties met een relatief korte jaarlijkse bedrijfstijd. Uitbreiding van categorieën installaties die van het besluit zijn uitgezonderd ligt niet in de bedoeling. Bedacht moet worden, dat de uitworp over de hele levensduur van een installatie in principe hetzelfde blijft. Er is geen reden bij de aanschaf van een installatie die een relatief korte jaarlijkse bedrijfstijd zal hebben, de stand van de techniek niet te volgen.

Hoofdstuk 2. EEG-richtlijn inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door grote stookinstallaties (88/609/EEG, PbEG L 336)

In de EEG-richtlijn inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door grote stookinstallaties (88/609/EEG, PbEG L 336), zijn voor individuele stookinstallaties van 50 MWth of meer waarvoor op of na 1 juli 1987 vergunning is verleend, emissie-eisen gesteld, terwijl voor de uitworp van bestaande stookinstallaties van dezelfde categorie reductiepercentages zijn vastgesteld. Het Bees WLV is bij besluit van 5 juli 1991 (Stb. 354) voorzover nodig aan het bepaalde in deze richtlijn aangepast.

De aanscherping van emissie-eisen die bij de onderhavige wijziging van het Bees WLV wordt doorgevoerd, is toegestaan ingevolge artikel 4, derde lid, van de richtlijn, waarin is bepaald, dat de lidstaten strengere eisen kunnen stellen dan in de richtlijn zijn vastgesteld. De aanscherping van de eisen voor bestaande stookinstallaties dient mede ter voldoening aan de voor de NO_x-uitworp van stookinstallaties in de richtlijn vastgelegde plafonds.

Opgemerkt wordt nog dat de Europese Commissie ingevolge artikel 3, vierde lid, van de richtlijn in 1994 verslag moet uitbrengen aan de Raad van de Europese Gemeenschappen over de tenuitvoerlegging van de vermindering van de uitworp van bestaande stookinstallaties, zoodoorgesamen met voorstellen ter herziening van de streefcijfers. Voor 1 juli 1995 dient de Commissie met voorstellen tot herziening van de emissie-eisen voor nieuwe installaties te komen.

Hoofdstuk 3. Besprekingen met de industrie

De met de industrie gevoerde gesprekken hebben ertoe geleid, dat de verscherping van de emissie-eisen voor NO_x in principe in twee stappen zal geschieden. Dat zijn dan in feite de derde en vierde fase van de NO_x-bestrijding. Immers in het huidige Bees WLV zijn reeds de eerste en tweede fase van NO_x-bestrijding vastgelegd.

De eerste fase ging tegelijk in met de inwerkingtreding van het Bees

WLV op 29 mei 1987, terwijl de tweede fase op 1 augustus 1988 inging voor stookinstallaties waarvoor na die datum vergunning is verleend. De derde fase gaat in 1992 in voor stookinstallaties waarvoor op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend. Het is de bedoeling, dat de vierde fase voor stookinstallaties waarvoor op of na 1 januari 1994 vergunning is verleend, op 1 januari 1994 ingaat.

Bij de industrie bestaat nog enige twijfel over de haalbaarheid van de laatstbedoelde eisen, van de aangescherpte eis voor bestaande gasturbine-installaties en van de eis voor zuigermotoren waarvoor na 1 januari 1994 vergunning is verleend. Hoewel dezerzijds het volste vertrouwen bestaat dat die emissie-eisen haalbaar zullen zijn (voor een enkele categorie is dat zelfs nu al het geval), zullen genoemde eisen alvorens deze in werking treden, worden geëvalueerd. Daartoe wordt een serie demonstratieprojecten uitgevoerd. Bij de evaluaties zullen de resultaten van de demonstratieprojecten die inmiddels gestart zijn, een belangrijke rol spelen. Eerderbedoelde eisen zullen, zoals in artikel 50 is bepaald, bij afzonderlijk koninklijk besluit in werking treden.

Het niveau van de emissie-eisen is gebaseerd op gegevens over mogelijkheden van bestrijding in Nederland en in het buitenland en op basis van gegevens van branderfabrikanten.

Voor gasstook zijn de eisen voor nieuwe stookinstallaties op een zodanig niveau vastgesteld, dat toepassing van selectieve catalytische reductie (SCR) niet nodig is.

Aan de NO_x-eis voor vloeibare brandstoffen kan door het stoken van lichte stookolie (en dus zonder toepassing van SCR) worden voldaan. Bij het stoken van zware stookolie zal wel SCR noodzakelijk zijn. Dat is ook het geval bij kolenstook.

Voor bestaande stookinstallaties zijn de NO_x-eisen gebaseerd op de emissiereductie die met maatregelen aan brander en vuurhaard te bereiken is. Als regel zal met brandervervanging kunnen worden volstaan. Soms zal toepassing van rookgasrecirculatie noodzakelijk zijn.

In de onderhavige herziening van het Bees WLV wordt rekening gehouden met enkele op het moment van inwerkingtreding van de wijzigingen reeds bestaande situaties. Zo kan de emissie-eis voor een bestaande gasgestookte installatie worden verhoogd door vermenigvuldiging met een factor voor luchtvoorverwarming dan wel voor het gebruik van aardgas van een afwijkende kwaliteit. Ingeval luchtvoorverwarming plaatsvindt bij een bestaande oliegestookte installatie is verhoging van de emissie-eis eveneens mogelijk door toepassing van een factor. In deze gevallen wordt de verhoogde emissie-eis door het bevoegd gezag bij nadere eis vastgelegd. In artikel 25 zijn voor deze gevallen de bovengrenzen van de gecorrigeerde emissie-eisen vastgelegd.

Aangezien de eerdergenoemde demonstratieprojecten grotendeels op reeds in bedrijf zijnde stookinstallaties worden uitgevoerd, zullen de resultaten daarvan naar alle waarschijnlijkheid ook gegevens opleveren over de relevantie van deze factoren.

Opgemerkt zij nog dat niet alleen van de zijde van de Stichting Natuur en Milieu, maar ook door verschillende branderfabrikanten erop is gewezen, dat de in het Bestrijdingsplan verzuring aangekondigde emissie-eis voor bestaande gasgestookte installaties van 150 mg/m³ in ieder geval voor enkele categorieën te ruim zou zijn. Er zijn inderdaad indicaties dat een uitworpniveau van bijvoorbeeld 100mg/m³ goed haalbaar zou zijn. De nu opgenomen eis van 150 mg/m³ zal daarom na

afloop van eerderbedoeld demonstratieprogramma in 1993 eveneens geëvalueerd worden. De uitkomsten daarvan zullen kunnen leiden tot versnelde invoering van een verder aangescherpte eis voor bestaande gasgestookte installaties.

Conform de toezegging gedaan in het Bestrijdingsplan verzuring (blz. 39) is met de procesindustrie overlegd over de voorgenomen maatregelen voor zover het betreft de brandstoffen die specifiek zijn voor deze bedrijfstak en de specifieke eigenschappen van procesfornuizen. Geconcludeerd is dat voor vloeibare brandstoffen met een stikstofgehalte van meer dan 0,3 procent – het gaat dan om zwaardere residuen – een aanscherping van de NO_x -eisen voor nieuwe stookinstallaties nu niet haalbaar is. Daarom is voor die brandstoffen geen derde of vierde fase ingevoerd. Daarbij speelde ook een rol, dat de omvang van het gebruik van zware residuen, onder andere als gevolg van de eisen met betrekking tot SO_2 , de laatste jaren al sterk is afgenomen. Verwacht wordt dat deze trend zich in de komende jaren zal voortzetten.

Voor de hierbedoelde categorie vloeibare brandstoffen blijft de factor voor de samenstelling van de brandstof in principe toepasbaar. Voor gasvormige brandstoffen die in een inrichting in de procesindustrie zijn gegenereerd, wordt nu ook een factor voor de samenstelling van de brandstof ingevoerd. Daarbij is steeds een bovengrens voor de emissie-eis aangegeven. Er zij op gewezen, dat voor zover in de procesindustrie brandstoffen worden ingekocht, bij gebruik daarvan dezelfde eisen gelden als voor de overige industrie.

Een andere conclusie waartoe het overleg met de procesindustrie heeft geleid is, dat voor procesfornuizen de in het Bestrijdingsplan verzuring opgenomen NO_x -emissie-eis aanpassing behoeft. Bij procesfornuizen is, anders dan bij ketels, toepassing van rookgasrecirculatie niet mogelijk en is dus met maatregelen aan brander en vuurhaard een iets minder vergaande emissiereductie te bereiken dan bij ketels. In onderdeel F en G (artikelen 12 en 13) is die conclusie verwerkt.

Hoofdstuk 4. Overleg met de N.V. Samenwerkende elektriciteits-productiebedrijven

Het overleg tussen mijn ministerie, de provincies en de Samenwerkende elektriciteits-productiebedrijven (hierna te noemen de Sep), over de noodzakelijke emissiereductie heeft geleid tot het vastleggen van de in 2000 te bereiken emissiedoelstellingen voor SO_2 en NO_x in een convenant (Kamerstukken II 1989/90, 18 225, nr. 35 en 41). De tekst van het convenant is als bijlage bij deze nota van toelichting opgenomen. De Staat, de provincies en de Sep, mede namens de elektriciteits-productiebedrijven, zijn partij bij het convenant. Het convenant heeft betrekking op beperking van de emissies afkomstig van stookinstallaties in de elektriciteits-productiebedrijven. Stookinstallaties van distributiebedrijven vallen dus niet onder het convenant.

Met betrekking tot SO_2 is afgesproken, dat de uitwerp in 2000 niet meer zal bedragen dan 18 mln kg. Deze waarde wordt verhoogd met een hoeveelheid van 4 mln kg om ruimte te bieden voor de uitwerp van SO_2 uit kolencentrales, wanneer de rookgasontzwavelingsinstallaties zijn gestoord en de desbetreffende centrales binnen de wettelijke regeling (artikel 7 Bees WLV) in bedrijf mogen blijven.

De Sep tracht vanzelfsprekend storingen zoveel mogelijk te voorkomen, zowel uit een oogpunt van «good housekeeping» als ter voldoening aan de wettelijke regels en de afspraken neergelegd in het convenant. Het is echter niet geheel uit te sluiten, dat zich zodanige storingen voordoen dat de doelstelling wordt overschreden. Daarover is afgesproken, dat niet vaker dan eenmaal per drie jaar de doelstelling als

gevolg van die storingen met ten hoogste een hoeveelheid van 3 mln kg mag worden overschreden. De hier genoemde hoeveelheden zijn maxima, die slechts in de meest ongunstige situatie bereikt kunnen worden. Immers ook bij gedeeltelijke uitval van de reiniging of wanneer een centrale slechts op deellast draait, gelden toch de urencriteria, zoals vastgelegd in artikel 7 van het Bees WLV. De uitwerp zal dan minder zijn dan tijdens volledige uitval van de rookgasreiniging bij volledige belasting.

De uitwerp van NO_x mag in 2000 niet meer bedragen dan 30 mln kg. Die waarde kan worden verhoogd met een hoeveelheid van ten hoogste 5 mln kg. Verhoging vindt plaats indien de Sep zijn voornemens om op grotere schaal (voor ca 1250 MWe) warmte te gaan leveren tot uitvoering brengt. In dat geval zal namelijk een verschuiving van de NO_x -uitwerp optreden van industrie en huishoudens naar de elektriciteits-productiebedrijven. In het Elektriciteitsplan 1991-2000 van de Sep zijn de eerste plannen voor vijf grote warmtekracht eenheden van elk ca 250 MWe aangekondigd. Ook uit het in maart 1991 verschenen Plan van aanpak ter uitvoering van het convenant blijkt, dat de Sep verwacht dat alle warmte-eenheden gerealiseerd zullen worden. Het Plan van aanpak is dan ook getoetst aan een emissieplafond voor NO_x van 35 mln kg.

Opgemerkt wordt nog, dat blijkens de op 25 juni 1991 gepresenteerde hoofdlijnen van het Elektriciteitsplan 1993-2002 de Sep gekozen heeft voor verdere uitbreiding van het in het eerstgenoemde Elektriciteitsplan opgenomen warmteplan.

Over de relatie tussen het Bees WLV en het convenant kan het volgende worden opgemerkt.

Uitvoering van het convenant mag nooit strijd opleveren met de eisen, die bij of krachtens de wettelijke regels gelden. Het Bees WLV blijft dus onverminderd van kracht voor alle centrales. Het Bees WLV geeft voor die categorie de bovengrenzen van de toegestane uitwerp aan.

Uitvoering van het convenant zal ertoe leiden dat de uitwerp ver of wat minder ver onder die grenzen komt te liggen.

Dit zal vooral het geval zijn bij bestaande centrales, dus de centrales, waarvoor voor 29 mei 1987 vergunning is verleend, omdat de eisen voor die categorie bij de onderhavige wijziging niet zijn aangescherpt. Het is vooral voor die categorie dat de Sep de vrijheid heeft om op de meest kosteneffectieve wijze emissiereductie te bereiken. Voor enkele centrales zal dat toepassing van SCR betekenen, voor andere alleen technische maatregelen aan brander en/of vuurhaard.

Blijkens het plan van aanpak zal de uitwerp van bestaande kolengestookte centrales inderdaad in alle gevallen ver onder de emissie-eis van $1000 \text{ mg/m}^3 \text{ NO}_x$ en in een aantal gevallen zelfs ver onder 650 mg/m^3 komen te liggen. Na overleg met de Sep is daarom geen uitzondering voor centrales in artikel 15 opgenomen. De uitwerp van bestaande kolengestookte centrales zal dus uiterlijk in 1998 in ieder geval het niveau van 650 mg/m^3 niet te boven gaan.

Voor alle centrales waarvoor na inwerkingtreding van het Bees WLV vergunning is verleend, dus op of na 29 mei 1987 zijn de eisen in het Bees WLV wel aangescherpt.

Voor de centrales Amer 9 en Hemweg 8 uit deze categorie kunnen de strengere eisen die eerder al in de vergunning waren vastgelegd thans in het Bees WLV worden gevonden.

Voor alle centrales waarvoor na het sluiten van het convenant nog vergunning wordt verleend, zijn de volgende waarden opgenomen. Voor kolenstook zijn de eisen met betrekking tot SO_2 en NO_x 200 mg/m^3 . Voor gas- en oliestook en voor gasturbine-installaties en zuigermotoren zijn de waarden hetzelfde als die welke voor de industrie in het Bestrijdingsplan verzuring zijn aangegeven.

Ingaan op het verzoek van de Stichting Natuur en Milieu om verdergaande eisen voor de elektriciteits-productiebedrijven in het Bees WLV op te nemen, strookt niet met hetgeen in het Bestrijdingsplan verzuring en het convenant is neergelegd.

Het bereiken van de emissiedoelstellingen in 2000 zal dus geschieden niet alleen door naleving van het Bees WLV, maar ook door de naleving van de afspraken neergelegd in het convenant. Voor de elektriciteits-productiebedrijven is onder meer in het convenant vastgelegd, dat wanneer tot concrete bestrijdingsmaatregelen bij een bepaalde stookinstallatie wordt besloten, het te bereiken emissieniveau in de aanvraag voor (de wijziging van) de vergunning wordt opgenomen, dan wel – indien een vergunningwijziging niet nodig is – in de melding op grond van artikel 17 van het Vergunningbesluit inrichtingen Wet inzake de luchtverontreiniging (Stb. 1980, 413). Op deze wijze blijft er ten aanzien van elke stookinstallatie duidelijkheid over hetgeen nageleefd moet worden. Daarmee blijft er ook voor controle en handhaving een duidelijke situatie bestaan.

De provincies hebben door ondertekening van het convenant verklaard hun bevoegdheden tot het vaststellen van vergunningvoorschriften met betrekking tot SO_2 en NO_x , voor zover het gaat om stookinstallaties die onder het convenant vallen, te zullen uitoefenen overeenkomstig het bepaalde in het convenant en het Plan van aanpak. Zij zijn daaraan niet gebonden, indien een elektriciteits-productiebedrijf in gebreke zou blijven om het uitwerpniveau, dat bereikt zal worden na uitvoering van een bestrijdingsmaatregel bij een stookinstallatie, in een aanvraag of melding op te nemen.

Zij zijn evenmin gebonden, wanneer strengere eisen nodig zijn voor de inachtneming van de luchtkwaliteitseisen, vastgesteld op grond van artikel 2 van de Wet inzake de luchtverontreiniging (Stb. 1981, 411), anders dan met het oog op de bestrijding van de verzuring. Bestrijding van de verzuring geschiedt immers door uitvoering van het convenant.

Hoofdstuk 5. Beperking van de uitworp en jaarlijkse kosten van bestrijding

Sinds het uitbrengen van het Bestrijdingsplan verzuring en het Nationaal Milieubeleidsplan is door het Energiestudiecentrum een actualisering van het scenario van de Nationale Energieverkenningen, ofwel het NEV-scenario¹, uitgebracht. In die NEV-actualisatie wordt uitgegaan van een economische groei van 3 procent per jaar en een groei van de energievraag van 0,6 procent. Tevens zijn bij de actualisatie de effecten tot 2000 op de energievoorziening in kaart gebracht van: lagere brandstofprijzen, een grotere gasinzet in de centrale elektriciteitsproductie en de uitvoering van de beleidsvoornemens van het Nationaal Milieubeleidsplan met betrekking tot energiebesparing en warmte/krachtkoppeling. In onderstaande tabel is voor de SO_2 - en NO_x -emissies afkomstig van stookinstallaties in inrichtingen, die vergunningplichtig zijn op grond van de Wet inzake de luchtverontreiniging of de Hinderwet de verwachte ontwikkeling over de periode tot 2000 aangegeven bij uitvoering van de maatregelen die in het Bestrijdingsplan verzuring en het Nationaal Milieubeleidsplan Plus zijn aangekondigd, alsmede de kosten die met de implementatie zijn gemoeid.

Vanwege de verschillen in uitgangspunten tussen het NEV-scenario en het geactualiseerde NEV-scenario, zoals hierboven is aangegeven, wijken de hier gepresenteerde gegevens enigszins af van hetgeen in het Bestrijdingsplan verzuring is gepresenteerd. Daarnaast vertonen de kostencijfers van een aantal NO_x -bestrijdingstechnieken een dalende tendens.

¹ Zie: «Actualisering NEV-scenario's; Effecten van lagere prijzen, Elektriciteitsplan en NMP», P.G.M. Boonekamp, P. Kroon, M. Rouw en D. Riemersma, ECN-C-90-032, Petten juli 1990.

Op basis van recente gegevens zijn de kosten van NO_x-bestrijding in de NEV-actualisatie lager ingeschat dan in het Bestrijdingsplan verzuring.

Verwachte ontwikkeling van de SO₂- en NO_x-uitworp in mln kg en kosten van bestrijding in mln gulden

	1987 uitworp	2000 uitworp		kosten
		zonder BPV	met BPV	
Broncategorie				
SO₂				
centrales	71	33	18 ¹	20-30
raffinaderijen (incl. procesemissies)	83	54	36	ca. 30
industrie	38	8	7	-
ov bedrijven en diensten	19	13	9	-
NO_x				
centrales ³	91	76	31 ²	60-90
raffinaderijen	20	18	5	22
industrie	45	51	20	101
ov. bedrijven en diensten	26	31	22	28

¹ vermeerderd met 4 mln kg voor storingen.

² vermeerderd met 5 mln kg of minder, afhankelijk van de mate van realisatie van het warmteplan van de Sep.

³ Uitworp volgens het convenant (30 mln kg) vermeerderd met de uitworp van het overig openbaar vermogen.

De kosten per huishouding, verbonden aan de invoering van het onderhavige besluit zijn niet goed aan te geven. Wel kunnen de kosten gerelateerd worden aan het BNP. Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, worden de totale jaarlijkse kosten geschat op ten hoogste 300 mln gulden. Een conservatieve schatting van het BNP in 2000 geeft een bedrag van 450 mld gulden. De kosten van SO₂ en NO_x-bestrijding maken dus minder dan 1 promille uit van het BNP.

Hoofdstuk 6. Dereguleringsstoets

Het onderhavige besluit houdt een wijziging in van een bestaande regeling. De belangrijkste wijzigingen betreffen een aanscherping van de emissie-eisen met betrekking tot stikstofoxiden. In de structuur van de regeling of in de regeldichtheid op het terrein van de emissie-eisen voor stookinstallaties zijn geen wezenlijke veranderingen aangebracht. Daarom is volstaan met de invulling van de beknopte vragenlijst.

In hoofdstuk 1 is uiteengezet waartoe dit besluit strekt.

Bij de invoering van het Bees WLV is de samenhang met andere regelingen weergegeven. Ten opzichte van de huidige situatie komt daarin geen verandering. Van overlapping met andere regelingen is geen sprake. Het Bees WLV en het Bees HW overlappen elkaar niet maar sluiten op elkaar aan. De afbaking met het Besluit zwavelgehalte brandstoffen (Stb. 1988, 415) is in dat besluit geregeld.

Voor de uitvoering en financiering van de regeling worden geen nieuwe organen in het leven geroepen. Evenmin worden voor de uitvoering van het besluit nieuwe bestuursinstrumenten in het leven geroepen.

Uit dit besluit vloeien voor de burger, non-profitinstellingen en de overheid geen aanzienlijke extra lasten voort. Aan het slot van hoofdstuk 5 is een indicatie gegeven van de kosten, gerelateerd aan het BNP.

Toezicht op de naleving van het Bees WLV geschiedt door het terzake van de inrichtingen bevoegde gezag, namelijk door de provincies. De bijdragen die de lagere overheden voor het toezicht op de uitvoering ontvangen, zijn onlangs verhoogd (Stb. 1990, 174). De verscherping van de eisen in het besluit brengt geen extra controle met zich.

In hoofdstuk 5 zijn de kosten aangegeven die naar schatting door het bedrijfsleven moeten worden gemaakt voor invoering van schonere en schoonmaaktechnieken. Over die invoering heeft overleg plaatsgevonden met het bedrijfsleven. Zoals ook in de antwoorden op de vragen naar aanleiding van het Bestrijdingsplan verzuring is gesteld (Kamerstukken II, 1989/90, 18 225, nr. 38, blz. 36) is het gevaar dat bedrijven hun activiteiten naar het buitenland verplaatsen als gevolg van de milieu-eisen zoals opgenomen in het Bestrijdingsplan verzuring, gering. Het uiteindelijke eisenpakket dat het resultaat was van het gevoerde overleg wordt in grote lijnen haalbaar geacht. Daarbij speelt de toegezegde evaluatie in 1993 van de NO_x-eisen voor 1994 een belangrijke rol. Financiële faciliteiten anders dan voor demonstratie- en ontwikkelingsdoeleinden, worden niet noodzakelijk geacht. Ook het voordeel voor het bedrijfsleven van de in ons land gegeven duidelijkheid over normstelling en fasering moet niet worden onderschat.

Personele gevolgen zijn van dit besluit niet te verwachten. Voor het justitieel apparaat zouden hoogstens aanvankelijk enige extra lasten uit het onderhavige besluit kunnen voortvloeien, namelijk voor zover de aanscherping van eisen er toe leidt dat ter zake van meer overtredingen vervolging moet plaatsvinden. Het overleg dat met het bedrijfsleven is gevoerd en de uitgebreide voorlichting die aan de bedrijven zal worden gegeven maakt dat echter niet waarschijnlijk.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

ARTIKEL I

A (artikel 1 van het Bees WLV)

In 1991 is de Wet op de accijns van minerale oliën (Stb. 1964, 207) vervangen door de Wet op de accijns (Stb. 1991, 561). In verband daarmee dienden de definities, opgenomen in de onderdelen e, f, g en y te worden aangepast. In de laatstgenoemde wet komt het in de oude wet gehanteerde begrip «andere minerale oliën» voor fracties zwaarder dan zware stookolie niet meer voor. Onder zware stookolie wordt in de nieuwe wet verstaan elke minerale olie die niet is aan te merken als lichte olie, halfzware olie, gasolie, of lichte stookolie. Aardolie en produkten van aardolie of van steenkool of van bruinkool worden niet als minerale olie aangemerkt, wanneer deze bij een temperatuur van 40°C onder atmosferische omstandigheden een vaste vorm hebben. Eén en ander zou betekenen dat asfalt en petroleumcokes die voorheen onder het begrip zware stookolie vielen, thans als vaste brandstof in de zin van het Bees zouden moeten worden beschouwd en dat bij gebruik van deze brandstoffen dientengevolge aan andere emissie-eisen voldaan zou moeten worden. Om dit te voorkomen zijn de definities van zware stookolie en van vloeibare brandstoffen verder bijgesteld.

Overal waar in het besluit gerefereerd wordt aan een vergunning wordt het onderdeel van de vergunning voor de inrichting bedoeld, dat betrekking heeft op de stookinstallatie. Ten einde elk misverstand in dezen te vermijden, is de definitie van vergunning in onderdeel c in de aangegeven zin aangevuld.

De factor voor hoogcalorisch gas bij de normstelling met betrekking tot stikstofoxiden voor gasturbine-installaties was afgeleid van de verhouding van de stookwaarden uitgedrukt in MJ per m³. Bezwaar hiervan was dat dit voor een gasvormige brandstof als bijvoorbeeld waterstof in plaats van een beperkte versoepeling van de emissie-eis, een aanzienlijke verscherping opleverde. Met de nu opgenomen wijziging van onderdeel j wordt dit voorkomen.

De definitie in onderdeel n van gasturbine-installatie is aangevuld. Het komt voor dat na een gasturbine meer dan één ketel is geschakeld of dat meer gasturbines tezamen een of meer nageschakelde ketels hebben. Ook in die gevallen is er, indien overigens aan de omschrijving van de definitie wordt voldaan, sprake van een gasturbine-installatie. De wijziging van onderdeel n strekt ertoe dit expliciet vast te leggen.

In plaats van elektriciteitscentrale is in onderdeel w nu elektriciteitsproduktiebedrijf gedefiniëerd, omdat het convenant met de Sep betrekking heeft op de stookinstallaties behorend tot die bedrijven en ter uitvoering van het convenant de NO_x-emissie-eisen voor bestaande stookinstallaties in elektriciteitsproduktiebedrijven van de aanscherping van eisen van het Bees WLV zijn uitgesloten. Vermindering van de uitwerp van die installaties vindt plaats door uitvoering van het met de Sep gesloten convenant.

B (artikel 2 van het Bees WLV)

Op dit moment zijn er evenals voor kolenvergassing ook voor olievergassing onvoldoende gegevens om bij algemene maatregel van bestuur eisen te stellen. Daarom worden nu ook olievergassingsinstallaties van het Bees WLV uitgezonderd. Ingeval in de nabije toekomst een installatie voor olievergassing zou worden gebouwd, is het aan de vergunningverlener daarvoor eisen te stellen.

D (artikel 10a van het Bees WLV)

De artikelen 11, derde lid (oud), 12, vierde lid (oud), 13, vierde lid (oud), en 23, tweede lid (oud), bevatten een overeenkomstige bepaling als nu in artikel 10a opgenomen. De bepaling in artikel 10a geldt voor de NO_x-emissie-eisen voor stookinstallaties waarvoor na 29 mei 1987 vergunning is verleend. Anders dan voor zwaveldioxide en stof is het ontwerp en de constructie van de stookinstallatie van invloed op de mogelijkheden van NO_x-bestrijding. In eerste instantie is de datum waarop de vergunning voor een stookinstallatie is verleend, bepalend voor de vaststelling aan welke eis moet worden voldaan. Wanneer echter aan een stookinstallatie zodanige wijzigingen worden aangebracht dat deze met nieuwbouw overeenkomen, dan wel wanneer de stookinstallatie geheel wordt vervangen, geldt in plaats van de datum van vergunningverlening voor de stookinstallatie de datum waarop voor de wijziging van de stookinstallatie of voor de vervanging vergunning is verleend of, indien wijziging van de vergunning niet vereist is, de datum waarop de veranderingen zijn aangebracht of waarop de stookinstallatie geheel is vervangen.

E (artikel 11 van het Bees WLV)

In het eerste lid, onder a, onder 2°, van artikel 11 is de eis van 400 mg/m³ aangescherpt tot 200 mg/m³ voor stookinstallaties met een thermisch vermogen van 300 MW of meer waarvoor op of na 1 januari 1990 vergunning is verleend. Het gaat hier in feite om de elektriciteits-

centrales. De afspraak tot deze wijziging is ook in het convenant neergelegd. Een lagere uitworp aan zwaveldioxide kan worden bereikt door een hoger ontzwavelingspercentage voor te schrijven of door de emissie-eis te verscherpen, dan wel door een combinatie van beide. Gekozen is voor een verlaging van de eis naar 200 mg/m³, omdat dit de Sep een grotere vrijheid geeft in de wijze waarop aan de eis wordt voldaan. Dat zal als regel een combinatie zijn van het kopen van brandstof met het juiste zwavelgehalte, en optimalisering van de rookgasontzwavelingsinstallatie. De verlaging geldt, zoals hiervoor gezegd, voor stookinstallaties waarvoor op of na 1 januari 1990 vergunning is verleend. Voor de overige stookinstallaties wordt verdergaande bestrijding bereikt door uitvoering van het convenant.

In het derde lid van artikel 11 zijn de achtereenvolgende fasen voor NO_x-bestrijding opgenomen. In onderdeel a is dat gebeurd voor stookinstallaties met een thermisch vermogen van 300 MW of meer. Voor installaties waarvoor op of na 1 januari 1990 vergunning is verleend, is de eis in overeenstemming met de Duitse regelgeving op dit punt, een en ander conform de wens van de Tweede Kamer neergelegd in de motie van Rijn - Vellekoop en Oomen - Ruijten (Kamerstukken II 1989/90, 18 225, nr. 35). Dit is tevens in overeenstemming met de afspraken neergelegd in het convenant.

De invoering van scherpere eisen voor stikstofoxiden voor installaties met een thermisch vermogen tussen 300 MW en 50 MW waarvoor met ingang van 15 oktober 1992 onderscheidenlijk 1 januari 1994 vergunning is verleend, is aangekondigd in het Bestrijdingsplan verzuring. Gelet op de nadelen voor het milieu van kolenstook en op het feit dat ook voor zware oliestook scherpe eisen worden gesteld, die tot toepassing van selectieve katalytische reductie zullen leiden, is besloten de stookinstallaties met een thermisch vermogen kleiner dan 50 MW niet van de aanscherping uit te sluiten.

Artikel 11, derde lid, onder b, onder 1° en 2°, geeft eisen die reeds sinds de inwerkingtreding van het Bees WLV gelden. Zij geven de eerste en tweede fase van de bestrijding van de stikstofoxiden weer. Onder b, onder 3° en 4°, zijn de derde en vierde fase opgenomen.

De stofeis voor vaste brandstoffen was tot nu toe 50 mg/m³. Daarbij gold ingevolge artikel 27, tweede lid, onder a, (oud) een bandbreedte tot 20 mg/m³. Het bereiken van een uitworpniveau van 20 mg/m³ levert voor nieuw op te richten stookinstallaties, d.w.z. stookinstallaties waarvoor op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend, geen problemen op. Daarom is de eis voor die stookinstallaties nu op dat niveau vastgesteld. Bij storing van de rookgasreinigingsinstallatie zou een eis van 20 mg/m³ wel problemen opleveren. Voor die situaties is de eis niet aangescherpt. Voor de kolengestookte installaties waarvoor de emissie-eis 50 mg/m³ blijft, blijft ingevolge artikel 27, tweede lid, onder b, een bandbreedte gelden tot 20 mg/m³.

F (artikel 12 van het Bees WLV)

Evenals voor kolen is de emissie-eis voor de uitworp van zwaveldioxide bij het stoken van zware stookolie aangescherpt tot 200 mg/m³. Aan deze eis kan worden voldaan door optimalisatie van het gebruik van de rookgasontzwavelingsinstallatie en gebruik van laagzwavelige zware stookolie. Opgemerkt wordt dat er nu geen stookinstallaties zijn die onder dit artikelonderdeel vallen. Het is echter niet uitgesloten, dat in de toekomst een of meer grote stookinstallaties voor zware stookolie worden opgericht.

In artikel 12, derde, vierde en vijfde lid, zijn de eisen met betrekking tot de uitworp van stikstofoxiden opgenomen. Daarbij is ervoor gekozen de emissie-eisen voor de procesindustrie waaromtrent in paragraaf 5 (oud) enige aparte bepalingen waren opgenomen, zoveel mogelijk in de systematiek van de paragrafen 1 en 2 op te nemen. In paragraaf 5 zijn nu voor een aantal specifieke omstandigheden, zowel binnen als buiten de procesindustrie, bijzondere bepalingen opgenomen.

In artikel 12, derde en vierde lid, zijn de NO_x -emissie-eisen opgenomen voor stookinstallaties waarin brandstoffen worden gestookt die het bedrijf heeft aangeschaft; dat zijn dus als regel de reguliere brandstoffen. De eisen in de onderdelen a en b gelden reeds, die in de onderdelen c en d zijn nieuw. Deze eisen zijn bij gebruik van lichte stookolie zonder toepassing van selectieve katalytische reductie haalbaar. Bij gebruik van zware stookolie zal wel selectieve katalytische reductie nodig zijn.

De eisen in het vierde lid, onder c en d, zijn onder andere gebaseerd op toepassing van rookgasrecirculatie. Die techniek is bij procesfornuizen niet toepasbaar. In de normstelling voor de procesfornuizen in het derde lid, onder c en d, is daarmee rekening gehouden. In het derde lid, onder a en b, en in het vijfde lid, onder a, zijn ook de afwijkende data voor de normstelling, zoals in artikel 24 (oud), was vastgelegd, verwerkt.

In het vijfde lid is bepaald dat de NO_x -eisen bij gebruik van vloeibare brandstoffen die zijn gegenereerd in de inrichting waartoe de stookinstallatie behoort, ongewijzigd blijven. Verdergaande bestrijding is voor die categorie brandstoffen, de zwaardere residuen, nu niet haalbaar. Opgemerkt wordt, dat door wijzigingen in de processen in de raffinaderijen een steeds geringere hoeveelheid van deze brandstoffen vrijkomt.

G (artikel 13 van het Bees WLV)

Bij de produktie van cokesovengas en de daaraan gekoppelde reiniging van het gas, zijn inmiddels zodanige verbeteringen aangebracht, dat het zwavelgehalte van het cokesovengas met ten minste 50 procent is verminderd. Ook het zwavelgehalte van het hoogovengas is teruggebracht. De emissie-eisen kunnen daarom worden verlaagd. Het zwavelgehalte van cokesovengas afkomstig van cokesovens die voorzien worden van nieuwe reinigingsinstallaties kan nog verder worden teruggebracht, zoals in Japan al is bewezen. Ingeval nieuwe reinigingsinstallaties worden gebouwd, kan dan ook aan een veel strengere eis worden voldaan. Hierover en over de noodzaak zover als mogelijk is de uitworp terug te dringen bestaat geen verschil van mening met het betrokken bedrijf. Wel is er bij het bedrijf enige onzekerheid of precies een waarde van 200 mg/m^3 zal kunnen worden gehaald. Aangezien dit pas actueel wordt wanneer inderdaad tot de bouw van een nieuwe reinigingsinstallatie wordt besloten, is er op dit moment van afgezien om de eis van 200 mg/m^3 als algemene eis vast te leggen en is tegelijkertijd aan gedeputeerde staten via een bandbreedte de bevoegdheid gegeven om in zo'n geval een strengere eis tot 200 mg/m^3 op te leggen (artikel 27, tweede lid, onder c, nieuw).

Het zwavelgehalte van hoogovengas ligt de laatste jaren ver onder de in het Bees WLV vastgestelde waarde. Dit vormt reden voor aanpassing van de betreffende eis. Hoogovens heeft erop gewezen dat men bezig is met een procesverandering die ook voor het milieu voordelen zal opleveren. Het zou misschien gepaard kunnen gaan met een toename van de concentratie van zwavel in het hoogovengas. Of dat inderdaad onvermijdelijk is en of overigens de milieuvoordelen daartegen opwegen, kan het beste door de vergunningverlener worden beoordeeld. Daarom is de eis niet verder aangescherpt dan 150 mg/m^3 en wordt aan de vergunningverlener de bevoegdheid gegeven om de eis verder aan te scherpen

tot een niveau van 120 mg/m³ (artikel 27, tweede lid, onder d, nieuw).

In artikel 13, tweede lid, zijn de eisen opgenomen voor de categorie ketels, waarvoor een produktkeur in principe mogelijk is. De eisen vermeld onder a, b en c, zijn niet gewijzigd. In de onderdelen d en e, zijn de verscherpte NO_x-eisen opgenomen.

In het derde lid zijn de eisen voor procesfornuizen vastgesteld. Evenals bij de vloeibare brandstoffen is er bij de eisen die met ingang van 15 oktober 1992 gelden, rekening mee gehouden dat rookgasrecirculatie niet kan worden toegepast bij procesfornuizen. Ook zijn de afwijkende data uit artikel 24 (oud) verwerkt.

Het vierde lid geldt voor stookinstallaties die niet onder het tweede of derde lid vallen. Dat lid geeft dus de emissie-eisen voor ketelinstallaties groter dan 7,5 MWth. In de onderdelen c en d zijn de aangescherpte NO_x-eisen opgenomen.

H (artikel 15 van het Bees WLIV)

In artikel 15, vijfde lid, is voor het eerst een emissie-eis voor stikstof-oxiden afkomstig van bestaande kolengestookte installaties in de industrie vastgesteld. De eis gaat in bij vervanging van de brander, doch uiterlijk in 1998. Deze regeling geeft enige ruimte aan bedrijven waardoor zij de vervanging van de branders die noodzakelijk is in verband met de naleving van de NO_x-emissie-eis, kunnen laten samenlopen met de vervanging die uit een oogpunt van bedrijfsvoering noodzakelijk is.

Zoals in het algemeen gedeelte al is opgemerkt, geldt ook voor stookinstallaties in de elektriciteitsproductiebedrijven de ten hoogste toegestane uitworp van 650 mg/m³ uiterlijk met ingang van 1998.

I (artikel 16 van het Bees WLIV)

In artikel 16, vierde lid, zijn afzonderlijke eisen opgenomen voor zware stookolie en overige vloeibare brandstoffen. Dit is gedaan om recht te doen aan de in het Bestrijdingsplan verzuring gedane keuze dat de eisen voor bestaande installaties in principe haalbaar moeten zijn door technische maatregelen met betrekking tot brander en vuurhaard toe te passen. Toepassing van selectieve katalytische reductie is dus niet noodzakelijk.

Het bepaalde in het vierde lid geldt nu ook voor bestaande procesfornuizen. Zoals bij de vorige wijziging van het Bees WLIV (Stb. 1991, 354) is gesteld, worden eerst bij de onderhavige wijziging kwantitatieve eisen op deze installaties van toepassing. De eis geldt zodra de branders worden vervangen doch uiterlijk met ingang van 1 januari 1998.

Voor stookinstallaties in de elektriciteits-productiebedrijven is de NO_x-emissie-eis, overeenkomstig het bepaalde in het meergenoemde convenant, niet aangescherpt.

J (artikel 17 van het Bees WLIV)

In artikel 17, derde lid, zijn de aangescherpte eisen voor bestaande stookinstallaties voor gasvormige brandstoffen opgenomen. Ook deze eisen zijn haalbaar door technische maatregelen met betrekking tot brander en vuurhaard toe te passen. De opmerkingen over bestaande procesfornuizen bij het vorige onderdeel gemaakt, gelden ook voor gasgestookte procesfornuizen.

Voor de wijziging van de SO₂-emissie-eis bij het stoken van cokes-ovengas en hoogovengas wordt verwezen naar de toelichting op onderdeel G. Voor stookinstallaties in de elektriciteits-productiebedrijven is de NO_x-emissie-eis, overeenkomstig het bepaalde in het meerge-noemde convenant, niet aangescherpt.

K (artikel 18 van het Bees WLV)

In het Bestrijdingsplan verzuring is vermeld dat tezamen met de raffinaderijen getracht wordt in de EG of in de ons omringende landen te komen tot een emissie-eis van 1000 mg/m³. De gezamenlijke inspanningen voor invoering worden voortgezet. In artikel 18 wordt nu die eis voor de vierde fase opgenomen.

De eis van 1000 mg/m³ is een zeer belangrijke factor om de voor de raffinaderijen in het Nationaal Beleidsplan plus gestelde reductiedoelstelling voor de totale uitworp voor het jaar 2000 te bereiken. Gelet daarop en op de verdergaande eisen die door de EG aan de kwaliteit van olieproducten zullen worden gesteld, zal een herstructurering van de raffinaderijen noodzakelijk zijn.

Met de raffinaderijen worden besprekingen gevoerd om te komen tot een convenant inzake de betrijding van SO₂. Deze hebben nog niet tot resultaat geleid. Uit het tot nu toe gevoerde overleg met de raffinaderijen is al wel de conclusie getrokken, dat het vooraf evalueren of de derde en vierde stap van de verlaging van de SO₂-eisen wel kan ingaan, in feite overbodig is geworden. Het vierde en vijfde lid van artikel 18 kunnen daarom vervallen. Het zesde lid dat ten overvloede bepaalde dat de bevoegdheid van gedeputeerde staten om eisen omtrent de uitworp van zwavelterugwinningsfabrieken te kunnen stellen, onverlet bleef, kan daarmee eveneens worden geschrapt.

L en M (artikelen 20 en 20a van het Bees WLV)

Terwille van de duidelijkheid zijn de bepalingen voor bestaande gasturbines of gasturbine-installaties, dat wil zeggen waarvoor voor 29 mei 1987 vergunning is verleend, niet meer in artikel 20 opgenomen, maar in een apart artikel (20a). Artikel 20 heeft nu dus betrekking op alle gasturbine-installaties waarvoor op of na 29 mei 1987 vergunning is verleend. Voor de tot deze categorie behorende gasturbine-installaties, waarvoor op of na 15 oktober 1992 vergunning is verleend, wordt de eis ingevolge het vierde lid, onder b, onder 1°, met ingang van 15 oktober 1992 65 g/GJ, vermenigvuldigd met eendertigste van het gasturbinerendement.

Artikel 20a, tweede, derde en vierde lid, bevat voor bestaande gasturbine-installaties geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van artikel 20 oud. In het vijfde lid van artikel 20a is de aanscherping van de emissie-eis tot 65 g/GJ opgenomen.

Voor gasturbine-installaties, waarvoor tussen 29 mei 1987 en 15 oktober 1992 vergunning is verleend, en voor bestaande gasturbine-installaties is de beoogde ingangsdatum voor de verscherping van de eis tot 65 g/GJ 1 januari 1994 (artikel 20, vierde lid, onder b, onder 2°, onderscheidenlijk 20a, vijfde lid). Ingevolge artikel 50, tweede lid, zullen de betreffende artikelonderdelen niet tegelijk met het onderhavige wijzigingsbesluit in werking treden, maar bij apart koninklijk besluit. Voor die datum zal mede aan de hand van de resultaten van een aantal demonstratieprojecten worden geëvalueerd of die eis op genoemde datum inderdaad haalbaar zal zijn.

Voor een toelichting op de vervanging van MJ per m³ in MJ/kg in artikel 20, derde lid, wordt verwezen naar de toelichting op onderdeel A.

De enige inhoudelijke wijziging die in artikel 23 is aangebracht, is het bepaalde in het eerste lid, onder c, waar een eis van 140 g/GJ vermenigvuldigd met eendertigste van het motorrendement is opgenomen voor motoren waarvoor na 1 januari 1994 vergunning wordt verleend. Deze eis zal ingevolge artikel 50, tweede lid, bij afzonderlijk koninklijk besluit in werking worden gesteld.

Er is een ontwikkeling gaande naar steeds schonere motoren. Om die ontwikkeling verder te stimuleren is de Bijdrageregeling NO_x-arme gasmotoren/WK (Stcrt. 1990, 196) ingevoerd. Daarbij wordt voor de aanschaf van gasmotoren die een lage NO_x-uitworp bereiken dankzij het toepassen van een hoogwaardig motorconcept op basis van arm-mengsel technologie een bijdrage gegeven, indien de uitworp van stikstofoxiden minder is dan 190 g/GJ of 140 g/GJ, beide waarden vermenigvuldigd met een factor van eendertigste van het motorrendement. Voor motoren waar een lage uitworp door toepassing van «end-of-pipe» voorzieningen worden gehaald, kan geen bijdrage worden verkregen. De regeling loopt, tenzij het beschikbaar gestelde bedrag eerder is uitgeput tot 1 januari 1993. Op grond van de resultaten van deze regeling en van de resultaten van enkele demonstratieprojecten zal in 1993 de eis van 140 g/GJ worden geëvalueerd. Wanneer, zoals de verwachting is, deze eis zonder problemen kan worden ingevoerd, zal het betreffende artikelonderdeel op een bij koninklijk besluit te bepalen datum in werking treden. Gelet op het bepaalde in het eerste lid, onder c, is de beoogde ingangsdatum van de eis van 140 g/GJ 1 januari 1994.

Opgemerkt wordt dat de eis voor zuigermotoren die nu worden aangeschaft 270 g/GJ, vermenigvuldigd met een factor gelijk aan eendertigste van het motorrendement, is. De vergunningverlener heeft daarbij de bevoegdheid een strengere eis te stellen tot een niveau van 100 g/GJ, vermenigvuldigd met dezelfde factor (artikel 27, tweede lid, onder h, nieuw).

R en S (artikelen 24 en 25 van het Bees WLV)

In paragraaf 5 waren in de artikelen 24 (oud) en 25 (oud) enige bijzondere bepalingen opgenomen met betrekking tot de uitworp van stikstofoxiden door de procesindustrie. Artikel 24 (oud) bevatte enige overgangsbepalingen voor procesfornuizen. Zoals bij de onderdelen F en G is vermeld, is uit een oogpunt van systematiek er voor gekozen die bepalingen in de paragrafen 1 en 2 op te nemen. Paragraaf 5 bevat nu de bepalingen, waarin is vastgelegd in welke gevallen, op welke wijze en in welke mate een emissie-eis met betrekking tot stikstofoxiden mag worden gecorrigeerd voor daarbij aangegeven omstandigheden.

De eisen zijn gebaseerd op de technische mogelijkheden van bestrijding van NO_x bij gebruik van reguliere brandstoffen in ketelinstallaties. Bij nieuwe installaties kan als regel van meet af aan rekening gehouden worden met de gestelde eis. De mogelijkheden die het aanpassen van bestaande installaties bieden, kunnen beperkter zijn. De emissie-eis zou bij die categorie installaties een probleem kunnen opleveren, indien sprake is van luchtvoorverwarming (bij gasvormige of vloeibare brandstoffen), of indien aardgas wordt gestookt van een kwaliteit, die afwijkt van de kwaliteit van Gronings aardgas. Voor deze gevallen, die zich overigens niet op ruime schaal voordoen, zijn correctiefactoren ingevoerd.

Ingevolge artikel 24, tweede en derde lid, kan het bevoegd gezag de gecorrigeerde emissie-eis bij nadere eis vaststellen, indien genoemde omstandigheden reeds op het moment van inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit aanwezig waren. Het bij nadere eis vastleggen van de gecorrigeerde emissie-eis behoeft geen probleem op te leveren, omdat de aanscherping van de eis ingaat zodra de branders worden vervangen, doch uiterlijk 1 januari 1998. De vergunninghouder heeft dat tijdstip zelf in de hand. Door het vastleggen bij nadere eis van de gecorrigeerde emissie-eis kan er zowel voor de vergunninghouder als voor de overheidsinstanties die met controle en handhaving zijn belast, geen misverstand bestaan over de na te leven onderscheidenlijk te handhaven emissie-eis.

In principe kan op een emissie-eis voor een stookinstallatie meer dan één factor van toepassing zijn, bijvoorbeeld ingeval luchtvoorverwarming plaatsvindt en hoog-calorisch gas wordt gestookt. Ingeval echter sprake is van luchtvoorverwarming en een hoge vuurhaardtemperatuur, kan ingevolge artikel 24, zesde lid, alleen de factor voor een hoge vuurhaardtemperatuur worden toegepast. Luchtvoorverwarming leidt immers al tot een hogere vuurhaardtemperatuur. Door toepassing van beide factoren zou teveel correctie worden toegepast. Deze situatie kan zich overigens alleen voordoen bij een bestaand procesfornuis voor gasvormige brandstoffen.

Bij het drijven van een procesfornuis zullen soms hoge vuurhaardtemperaturen nodig zijn. Ingevolge artikel 24, eerste lid, worden de emissie-eisen die met ingang van 15 oktober 1992 voor bestaande procesfornuizen worden ingevoerd, in die omstandigheden met de in dat artikellid genoemde factor vermenigvuldigd.

Bij gebruik van vloeibare of gasvormige brandstoffen, die zijn gegeneereerd in de inrichting waartoe de stookinstallatie behoort, worden de emissie-eisen eveneens gecorrigeerd met een factor (artikel 24, vierde en vijfde lid). In deze gevallen geldt de betreffende, gecorrigeerde emissie-eis zonder tussenkomst van het bevoegd gezag. Sinds de inwerkingtreding van het besluit is toepassing van een factor voor het stikstofgehalte van de vloeibare brandstoffen (artikel 25, eerste lid (oud)) mogelijk. De factor in artikel 24, vierde lid, is dan ook niet nieuw, de factor voor afwijkende gassen in artikel 24, vijfde lid, wel. De laatstgenoemde correctiefactor is gebaseerd op het gehalte aan waterstof en aan zware koolwaterstoffen, dat wil zeggen koolwaterstoffen met meer dan drie koolstofatomen. Omdat in de procesindustrie als regel sprake is van een steeds wisselende samenstelling van de brandstof, is het meestal niet mogelijk vooraf de resulterende emissie-eis vast te leggen. Indien deze factoren worden toegepast, dient daarom, zoals ook in onderdeel AA is toegelicht, continu te worden gemeten.

De correcties op de emissie-eisen kunnen variëren. De maximumwaarden voor de na toepassing van de relevante factoren resulterende emissie-eisen, die in artikel 25 zijn aangegeven, mogen echter niet worden overschreden. Alleen bij correctie van de eis van artikel 16, derde lid, (bij toepassing van artikel 24, vierde lid, onder c) is geen maximumwaarde voorgeschreven. Immers vanaf de invoering van het Bees WLV is op de eis van artikel 16, derde lid, een correctie voor het stikstofgehalte van de brandstof mogelijk geweest zonder bovengrens. Deze eis geldt tot uiterlijk 1 januari 1998. Met het zicht op die aanscherping is het niet redelijk tussentijds een bovengrens in te voeren.

Voor de aangescherpte eisen zijn de bovengrenzen in het algemeen vastgelegd op het niveau van de huidige eisen. Zo geldt voor bestaande stookinstallaties waarin brandstoffen worden gestookt die zijn gegene-

reerd in de inrichting waartoe de stookinstallatie behoort, een bovengrens van: 700 mg/m³ en 500 mg/m³ voor onderscheidenlijk vloeibare (zie artikel 16, derde lid) en gasvormige brandstoffen (zie artikel 17, eerste lid). Voor andere bestaande stookinstallaties is in principe het niveau van de emissie-eis voor de eerste fase van NO_x-bestrijding als bovengrens vastgesteld. Dat is het niveau van 450 mg/m³ voor vloeibare brandstoffen en 350 mg/m³ voor gasvormige brandstoffen (zie artikel 12, derde lid, onder a, en vierde lid, onder a, en artikel 13, tweede lid, onder a, derde lid, onder a, en vierde lid, onder a). Voor de nieuw ingevoerde categorie van vloeibare brandstoffen andere dan zware stookolie, dat wil zeggen als regel lichte stookolie, is naar verhouding dezelfde ruimte tot afwijken gegeven, waarbij de bovengrens op 225 mg/m³ is vastgesteld.

De eis van de eerste fase (450 mg/m³) is ook als bovengrens gesteld voor stookinstallaties in de procesindustrie waarin vloeibare brandstoffen met een stikstofgehalte van meer dan 0,3 procent worden gestookt die in het bedrijf zelf zijn gegenereerd en waarvoor de eis van 300 mg/m³ geldt.

Voor de eisen die op 15 oktober 1992 ingaan, dus de derde fase, is het niveau van de tweede fase als bovengrens gekozen, dat is 200 mg/m³ (zie artikel 13, derde lid, onder b, en vierde lid, onder b). Voor de eisen die in 1994 ingaan, is het niveau van de derde fase de bovengrens, dat is 150 mg/m³ voor procesfornuizen (artikel 13, derde lid, onder c) en 100 mg/m³ voor ketels (artikel 13, vierde lid, onder c).

T (artikel 27 van het Bees WLV)

De bevoegdheden van gedeputeerde staten tot het stellen van scherpere eisen zijn tot nu toe gegeven voor die categorieën van installaties, waarvoor de stand van de techniek niet eenduidig is vast te stellen. Dit uitgangspunt is in de onderhavige herziening gehandhaafd.

Voor de eisen met betrekking tot stikstofoxiden die in 1992 en 1994 gaan gelden, en de aangescherpte eisen voor bestaande stookinstallaties is daarom geen bandbreedte ingevoerd. Wel is in artikel 27, derde lid (nieuw), een bandbreedte ingevoerd voor de uitworp van stikstofoxiden door stookinstallaties voor vloeibare of gasvormige brandstoffen, waarvoor tussen inwerkingtreding van het oorspronkelijke besluit en de inwerkingtreding van het onderhavige herzieningsbesluit vergunning is verleend, dat wil zeggen tussen 28 mei 1987 en 15 oktober 1992. Voor deze overigens beperkte categorie recent geplaatste installaties zijn elders in het besluit geen aangescherpte eisen opgenomen. Aanscherping van een eis zo kort na oprichting is niet redelijk. Daarom is ervoor gekozen gedeputeerde staten de bevoegdheid te geven bij vervanging van de branders in de vergunning dezelfde scherpere eis te stellen die voor overeenkomstige bestaande installaties geldt. Zij kunnen bij het vaststellen van de emissie-eis waar nodig rekening houden met dezelfde factoren als die in artikel 24 voor bestaande stookinstallaties zijn vastgelegd. Voor kolengestookte installaties van de hiervoor genoemde categorie ligt de emissie-eis op hetzelfde niveau als de aangescherpte eis voor bestaande kolengestookte installaties. Hierbij is dus geen bandbreedte gegeven.

In artikel 27, tweede lid, onder a, is een bandbreedte gegeven met betrekking tot zwaveldioxide bij gebruik van vaste brandstoffen anders dan kolen. Sinds de aanpassing van het Bees WLV aan de EEG-richtlijn inzake beperking van emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door grote stookinstallaties (88/609/EEG, PbEG L 336/1988) geldt bij gebruik van alle vaste brandstoffen een SO₂-emissie-eis. De normstelling is echter gebaseerd op kolen. De vergunningverlener kan nu voor niet reguliere vaste brandstoffen een op het specifieke geval toege-

sneden eis voorschrijven. Ook voor stof kan in die gevallen een scherpere eis worden voorgeschreven.

De bandbreedte in onderdeel b is niet nieuw.

In de onderdelen c en d is de bandbreedte voor cokesoven en hoogovengas opgenomen. Deze is al bij onderdeel G toegelicht.

In onderdeel e is voor gasturbines die afzonderlijk worden gedreven de mogelijkheid ingevoerd een strengere eis te stellen. De bevoegdheid is er alleen indien de scherpere eis niet noodzaakt tot toepassing van water- of stoominjectie of injectie met een ander inert materiaal. De emissie-eis voor stikstofoxiden voor afzonderlijk gebruikte gasturbines was en is tot nu toe niet aangescherpt. Water- of stoominjectie is voor een afzonderlijk gedreven gasturbine een veel te dure techniek. Nu is er echter een ontwikkeling naar vergaande NO_x-bestrijding door toepassing van zogenaamde droge technieken. Gasturbines waarin deze technieken worden toegepast, kunnen ook aan scherpere NO_x-eisen voldoen. Reden waarom een bandbreedte is opgenomen.

In de overige gevallen (onderdelen f, g, h en i) zijn de bevoegdheden om strengere eisen te stellen voor gasturbine-installaties en zuigermotoren gelijk gebleven.

Indien de omstandigheid zich voordoet omschreven in artikel 27, vierde lid, onder a, kunnen gedeputeerde staten eveneens een strengere eis stellen. Zo komt het voor dat vergunningverlener en aanvrager het eens zijn over het halen van een lager uitwoorniveau dan is voorgeschreven in het Bees WLV. Wanneer een dergelijk niveau niet in de aanvraag is opgenomen en er overigens geen bandbreedte was, kon dat ingevolge artikel 27, derde lid (oud) alleen in de vergunning worden vastgelegd wanneer anders de vergunning zou worden geweigerd of ingetrokken. Het is niet alleen moeilijk aan te tonen dat een dergelijke voorwaarde is vervuld, het is ook onnodig. Voldoende is dat de aanvrager in staat en bereid is aan een lagere eis te voldoen.

Bij het toestaan van een minder scherpe eis door gedeputeerde staten kan het zijn dat een verplichting tot onderzoek naar de mogelijkheden van emissievermindering wordt opgelegd. Daaraan zouden vergunningverlener en vergunninghouder de afspraak kunnen verbinden, dat een lager emissieniveau wordt nageleefd, indien uit het onderzoek zou blijken dat een lager emissieniveau haalbaar is. Een dergelijk lager niveau kan in de vorm van een emissieplafond voor de stookinstallatie worden vastgelegd. Met toepassing van het vierde lid, onder a, kan een dergelijk niveau ook in de vorm van een concentratie-eis in de vergunning worden vastgelegd, met name in een situatie, waarin gedeputeerde staten min of meer genoopt zijn artikel 28 toe te passen, omdat een bedrijf niet voldoende actief is geweest om binnen de gegeven overgangstermijnen tijdig maatregelen te nemen om aan de gestelde eisen te voldoen.

Artikel 27, vierde lid, onder b, biedt de vergunningverlener de mogelijkheid om indien dat mogelijk is, een strengere eis op te leggen ter compensatie van een met toepassing van artikel 28 verleende versoepeling van een eis, die is gesteld bij een andere stookinstallatie in hetzelfde bedrijf. Een dergelijke compensatie was tot nu toe alleen mogelijk via het aanscherpen dan wel het opleggen van een emissieplafond. Het kan soms de voorkeur verdienen dit in de vorm van een concentratie-eis vast te leggen. Het vierde lid, onder b, schept die mogelijkheid.

U (artikel 28 van het Bees WLV)

Naar aanleiding van het door het Bureau Ruimtelijke Ordening en Milieu van het VNO/NCW en de Gasunie ingediende commentaar, is artikel 28, tweede lid, opgenomen en is artikel 28, eerste lid, onder a, aangevuld. Het betreft hier de bevoegdheid om voor bestaande gasturbine-installaties en de gasturbine-installaties voor zover voor 15 oktober 1992 vergunning is verleend, een minder strenge eis voor de uitwerp van stikstofdioxide op te leggen dan de eis van 65 g/GJ die per 15 oktober 1992 voor die installaties zou gaan gelden. Ook hiervoor geldt dat de installatie gezien de actuele stand van de techniek niet zodanig kan worden aangepast, dat aan de emissie-eis kan worden voldaan. In het eerste lid, onder a is ook de mogelijkheid tot het stellen van een minder strenge eis voor cokesovengas geschrapd. Zoals bij onderdeel G is toegelicht kan de SO₂-emissie-eis voor het stoken van dat gas worden gehalveerd.

Voor de procesfornuizen en voor de overige stookinstallaties in de procesindustrie waarin in de inrichting gegenereerde brandstoffen worden gebruikt, strekt de bevoegdheid tot het stellen van een minder strenge NO_x-emissie-eis zich nu in principe ook uit tot de eisen, die bij de onderhavige wijziging zijn ingevoerd. Voor de bestaande stookinstallaties in de procesindustrie is dit in het negende lid (nieuw) neergelegd. Voor de overige stookinstallaties in de procesindustrie zijn de verwijzingen naar de toepasselijke artikelen aangepast.

Het artikel is op een ander punt aangevuld. In het derde lid is de mogelijkheid vastgelegd voor het vaststellen van een minder scherpe eis, ingeval zware stookolie wordt gestookt, omdat aansluiting op het aardgasnet vanwege de zeer hoge kosten die dat met zich brengt in feite niet mogelijk is, en er geen mogelijkheid is op een minder vervuilende brandstof over te gaan. In deze gevallen is het opleggen van een eis die toepassing van SCR met zich brengt niet redelijk. Op grond van de resultaten van een inventariserend onderzoek, begin 1990 uitgevoerd door de Vereniging Krachtwerktuigen (VKW), wordt verwacht dat het in de komende jaren hooguit om een paar gevallen zal gaan. Uit het onderzoek kwam ook naar voren, dat een aanmerkelijk deel van de stookoliegebruikers reeds plannen heeft om op gas over te schakelen.

V (artikel 29 van het Bees WLV)

In artikel 29, onderdeel d, is aan gedeputeerde staten de bevoegdheid gegeven nadere regels te stellen over de wijze waarop bij gebruik van gasvormige brandstoffen kan worden aangetoond dat aan de emissie-eis is voldaan, in de gevallen waarin artikel 33, eerste lid, van toepassing is. Het komt voor, dat aan een bedrijf gasvormige brandstoffen geleverd worden, waarvan de samenstelling naar de ervaring leert, zodanig is dat steeds aan de emissie-eis met betrekking tot SO₂, onderscheidenlijk stof wordt voldaan. In een dergelijk geval zou bijvoorbeeld op geregelde tijden een monster kunnen worden getrokken, waarvan het zwavelgehalte en het stofgehalte wordt bepaald.

W (artikel 30 van het Bees WLV)

Met de invoering van kwantitatieve NO_x-emissie-eisen voor bestaande procesfornuizen kan onderdeel b van artikel 30, tweede lid, worden geschrapd.

X (artikel 32 van het Bees WLV)

Het nieuwe tweede lid van artikel 32 brengt een verkorting met zich van de termijn waarbinnen na het van kracht worden van een emissie-eis een (eerste) afzonderlijke meting moet worden verricht.

Daarnaast strekt het nieuwe artikellid ertoe elke twijfel weg te nemen over de vraag of opnieuw een afzonderlijke meting moet plaatsvinden indien een nieuwe, verscherpte emissie-eis voor de betreffende stookinstallatie gaat gelden. De tekst van het oude tweede lid was wellicht op dit punt voor meerdere uitleg vatbaar.

Ingevolge artikel 32, tweede lid, dient op het tijdstip dat een emissie-eis voor een stookinstallatie gaat gelden zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken na dat tijdstip een afzonderlijke meting te worden verricht. Dit geldt niet alleen in de situatie dat voor het eerst een emissie-eis op de stookinstallatie van toepassing wordt, maar ook wanneer een (reeds voor een stookinstallatie geldende) emissie-eis ingevolge het Bees WLV wordt aangescherpt. Dit is bij voorbeeld het geval voor de NO_x-emissie-eisen voor bestaande stookinstallaties. Het onderhavige wijzigingsbesluit voorziet in een aanscherping van die eisen.

Bij nieuw gebouwde installaties en wanneer een installatie verbouwd wordt of daarin nieuwe branders worden geplaatst zal een meting in verband met de garantiebepalingen als regel al plaatsvinden. Indien die meting volgens de bepalingen van het Bees WLV en de Regeling meetmethoden emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging (Stcrt. 1987, 83) wordt uitgevoerd, kunnen de uitkomsten daarvan mede dienen om aan te tonen dat aan de emissie-eisen wordt voldaan.

Ingevolge de overgangsbepaling van artikel II geldt voor de emissie-eisen die voor de inwerkingtreding van het onderhavige besluit van kracht zijn geworden de oude regeling, dat zo spoedig mogelijk na het van kracht worden van de emissie-eis maar uiterlijk binnen twaalf maanden nadien de (eerste) afzonderlijke meting dient plaats te vinden. Deze bepaling zal spoedig zijn uitgewerkt.

Z (artikel 35 van het Bees WLV)

Artikel 35 is herschreven in verband met de in artikel 32 aangebrachte wijzigingen; er zijn geen inhoudelijke verschillen met het oude artikel 35.

AA (artikel 38 van het Bees WLV)

De opzet van artikel 38 is enigszins gewijzigd.

De invoering van het nieuwe tweede lid van artikel 38 houdt in, dat een verplichting tot continue meting geldt voor stookinstallaties in de procesindustrie waarin brandstoffen worden gestookt, die zijn gegenereerd in het bedrijf waartoe de stookinstallatie behoort (onderdeel a van het tweede lid). Bij gebruik van die brandstoffen kunnen de factoren als bepaald in artikel 24, vierde en vijfde lid, op de emissie-eis worden toegepast. Een dergelijke eis kan niet goed gecontroleerd worden met een afzonderlijke meting eens in de drie jaar. Daarom is continue meting verplicht gesteld.

Continue meting van stikstofdioxiden kan, zoals in artikel 38, derde lid, is bepaald, op twee wijzen plaatsvinden en wel door rechtstreekse continue meting van de stikstofdioxiden in het rookgas of door vastlegging van de uitworpkarakteristiek van de stookinstallatie en daarbij continue meting van een of meer parameters.

DD (artikel 40 van het Bees WLV)

Met de aanscherping in artikel 20, vierde lid, onder b (nieuw), artikel 20a, vijfde lid (nieuw), en artikel 22, derde lid juncto artikel 20, vierde lid, van de NO_x-emissie-eis voor (bestaande) gasturbine-installaties en installaties als bedoeld in artikel 22, tot het niveau van 65 g/GJ zou de kans aanzienlijk kunnen zijn, dat het optreden van een kortstondige piek in het uitworpniveau tot overschrijding van de emissie-eis zou leiden. Aangezien dergelijke pieken niet steeds te voorkomen zijn, is in artikel 40 voor de vaststelling bij continue meting of aan de aangescherpte emissie-eis van 65 g/GJ is voldaan, een 24-uursgemiddelde ingevoerd.

FF (artikel 43 van het Bees WLV)

De verwijzingen naar artikelen in het eerste lid zijn waar nodig aangepast.

Blijkens het commentaar van het Bureau Ruimtelijke Ordening en Milieu van het VNO/NCW kan het continu meten van stof bij natte rookgasontzwaveling bij de meetmethode die in de Regeling meetmethoden emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging is voorgeschreven, namelijk toepassing van een optische rookdichtheidsmeter, problemen geven. Daarom is voor die situatie in artikel 43 een andere wijze van continu meten voorgeschreven, namelijk continue meting van het stofgehalte van het gas afkomstig van de stoffilters, voordat het door de rookgasontzwavelingsinstallatie wordt geleid en vaststelling van de relatie tussen de meetuitkomsten van continue meting en het door een afzonderlijke meting bepaalde stofgehalte van het gas na rookgasontzwaveling. Nadat op basis van de gegevens over de genoemde relatie de meetuitkomsten van de continue meting zijn gecorrigeerd, kan met toepassing van artikel 34 worden vastgesteld of aan de emissie-eis is voldaan. Gedeputeerde staten kunnen ingevolge artikel 29, onder e, voor zover nodig nadere eisen stellen omtrent deze wijze van bepaling van de concentratie van stof in het rookgas.

Overigens zal worden nagegaan of een andere meetmethode in voornoemde situatie soelaas kan bieden.

GG (artikel 43a van het Bees WLV)

De hoofdinspectie verzamelt in het kader van het project «Emissieregistratie» sinds jaren emissiegegevens van bedrijven. De bedrijven worden daarvoor rechtstreeks benaderd. Ingevolge de meergenoemde EEG-richtlijn «grote stookinstallaties» dient Nederland de door de bedrijven vastgestelde uitworpsgegevens van stookinstallaties in geaggregeerde vorm aan de EG te verstrekken. Uit een oopunt van efficiency is nu bepaald dat de bedrijven de gegevens tegelijkertijd naar het bevoegd gezag en naar de hoofdinspecteur zenden, opdat bij de laatste de aggregatie van gegevens kan plaatsvinden in overeenstemming met de eisen van de EG.

JJ (artikel 50 van het Bees WLV)

In het Bestrijdingsplan verzuring is aangekondigd, dat voor sommige categorieën van stookinstallaties de toepassingsmogelijkheid van bepaalde bestrijdingstechnieken nog zal worden gedemonstreerd. Zoals in het algemene gedeelte van de nota van toelichting reeds is opgemerkt, gaat het hierbij in de eerste plaats om de NO_x-emissie-eisen voor de vierde fase voor stookinstallaties voor vloeibare of gasvormige brandstoffen. Dat zijn de NO_x-emissie-eisen voor stookinstallaties, waarvoor

op of na 1 januari 1994 vergunning wordt verleend. Voor vloeibare brandstoffen zijn deze opgenomen in artikel 12, derde lid, onder d, (150 mg/m³) en vierde lid, onder d, (110 mg/m³) en voor gasvormige brandstoffen in artikel 13, tweede lid, onder e, (60 mg/m³), derde lid, onder d, (100 mg/m³), en vierde lid, onder d, (60 mg/m³). De beoogde ingangsdatum van deze eisen is 1 januari 1994. De evaluatie dient medio 1993 plaats te vinden. In feite gaat het om de eisen van 110 mg/m³ voor lichte stookolie en 60 mg/m³ voor gas. De andere eisen, voor procesfornuizen, zijn daarvan afgeleid.

In de tweede plaats gaat het om de verscherping van de eis van 135 g/GJ naar 65 g/GJ voor bestaande gasturbine-installaties en voor gasturbine-installaties waarvoor op of na 29 mei 1987 maar voor 15 oktober 1992 vergunning is verleend. Deze eisen zijn opgenomen in artikel 20, vierde lid, onder b, 2°, en 20a vijfde lid. De beoogde ingangsdatum van de eis is 1 januari 1994. De evaluatie dient in het eerste kwartaal van 1993 plaats te vinden.

In de derde plaats gaat het om de eis van 140 g/GJ voor zuigermotoren, waarvoor op of na 1 januari 1994 vergunning wordt verleend. De eis is opgenomen in artikel 23, eerste lid, onder c. De beoogde ingangsdatum van de eis is 1 januari 1994. De eis zal medio 1993 worden geëvalueerd.

Zoals in het algemene deel reeds opgemerkt, bestaat er dezerzijds het volste vertrouwen dat de emissie-eisen haalbaar zullen blijken te zijn. Mocht onverhoopt uit de evaluatie blijken, dat een eis niet haalbaar is, dan zal geen voordracht voor de inwerkingtreding van het betreffende artikelonderdeel worden gedaan. Wijziging van het besluit voor invoering van een andere eis dient dan te worden overwogen.

ARTIKEL II

Voor een toelichting op deze overgangsbepaling zij verwezen naar het slot van de toelichting op artikel I, onderdeel X.

ARTIKEL III

Nu een groot aantal artikelen van het Bees WLV ingrijpend wordt gewijzigd, is publikatie van de integrale tekst gewenst.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. G. M. Alders

**Behorende bij de nota van toelichting bij het Besluit houdende
wijziging van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet
inzake de luchtverontreiniging (Stb. 1992, 451)**

CONVENANT OVER DE BESTRIJDING VAN SO₂ EN NO_x

INHOUD

I. Definities

Artikel 1: begrippen

II. Doelstelling

Artikel 2: emissieplafonds

Artikel 3: warmte

Artikel 4: storingsregeling

III. Verplichtingen van de Staat

Artikel 5: regelgeving

IV. Verplichtingen SEP

§ 1. inspanningsverplichting

Artikel 6: maatregelen

§ 2. plan van aanpak

Artikel 7: termijn van vaststelling en inhoud

Artikel 8: aanpassing en wijziging

§ 3. uitvoering plan van aanpak

Artikel 9 : verantwoordelijkheid

Artikel 10: individuele elektriciteitsproductiebedrijven

Artikel 11: verslag

V. Verplichtingen van de provincies

Artikel 12: uitoefening bevoegdheden

Artikel 13: rapportage

VI. De commissie

§ 1. samenstelling

Artikel 14: de commissie

§ 2. toetsing plan van aanpak en wijzigingen van dit plan

Artikel 15: criteria naar toetsing

Artikel 16: afwijzing plan van aanpak

Artikel 17: wijziging van het plan van aanpak

§ 3. Advisering

Artikel 18: adviezen

§ 4. toetsing verslag

Artikel 19: criterium naar toetsing

VII. Wijziging en beëindiging

Artikel 20: wijziging

Artikel 21: beëindiging

VIII.

Overige onderwerpen

Artikel 22: evaluatie en voortzetting

Artikel 23: milieuzorg

1. **DE STAAT DER NEDERLANDEN**, te dezen vertegenwoordigd door de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

2. De naamloze vennootschap **N.V. SAMENWERKENDE ELEKTRICITEITS-PRODUKTIEBEDRIJVEN**, te dezen vertegenwoordigd door ir. N.G. Ketting mede namens de individuele elektriciteitsproductiebedrijven zoals blijkt uit de volmachten die aan dit convenant zijn gehecht.

3. **DE PROVINCIE GRONINGEN**

4. **DE PROVINCIE FRIESLAND**

5. **DE PROVINCIE DRENTE**

6. **DE PROVINCIE OVERIJSEL**

7. **DE PROVINCIE GELDERLAND**

8. **DE PROVINCIE FLEVOLAND**

9. **DE PROVINCIE UTRECHT**

10. **DE PROVINCIE NOORD-HOLLAND**

11. **DE PROVINCIE ZUID-HOLLAND**

12. **DE PROVINCIE ZEELAND**

13. **DE PROVINCIE NOORD-BRABANT**

en

14. **DE PROVINCIE LIMBURG**

alle vertegenwoordigd door de heer C.J. Korver, voorzitter van het curatorium van het Interprovinciaal overleg, daartoe blijkens de volmachten die aan dit convenant zijn gehecht, gemachtigd.

NA TE HEBBEN OVERWOGEN:

– dat de ernst van de problematiek van de verzuring, zoals onder meer blijkt uit de Notitie tussentijdse evaluatie verzuring d.d. 23 december 1987 (kamerstukken II, 1987/1988, 18 225, nr. 22) en het Bestrijdingsplan verzuring d.d. 20 juli 1989 (kamerstukken II, 1988/1989, 18 225, nr. 31) noopt tot vergaande bestrijding van de uitworp van verzurende stoffen, genoemd in deze beide stukken, zodat op langere termijn een blijkens die stukken toelaatbaar niveau van zure depositie wordt bereikt,

– dat dat toelaatbare niveau nog niet in het jaar 2000 kan worden bereikt, maar dat een aanzienlijk deel van de weg naar het einddoel kan zijn afgelegd als elke doelgroep en het buitenland, genoemd in de hiervoor aangegeven stukken, zijn bijdrage levert,

– dat sedert de inwerkingtreding van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging, Stb. 1987, 164, de technische mogelijkheden om de uitworp van SO₂ en NO_x te beperken, verbeterd zijn,

– dat een wijziging van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging voorbereid zal worden teneinde de verdergaande beperking van de verzurende emissie een wettelijke basis te geven, dat het evenwel gewenst en mogelijk is op kortere termijn anderszins duidelijkheid te scheppen over de bijdrage van een van de doelgroepen aan die verder gaande beperking,

– dat Sep en de individuele elektriciteitsproduktiebedrijven een belangrijke bijdrage willen leveren aan de noodzakelijk verdergaande bestrijding van de uitworp van SO₂ en NO_x, en de individuele elektriciteitsproduktiebedrijven verklaard hebben bereid en in staat te zijn die bijdrage te leveren,

– dat in het bijzonder door bestrijdingsmaatregelen de SO₂-emissie van de elektriciteitsproduktiebedrijven sedert 1980 aanmerkelijk is verminderd en de NO_x-emissie in diezelfde periode vrijwel op hetzelfde niveau is gebleven,

– dat bij een ontwikkeling van het elektriciteitsverbruik als aangegeven in het Elektriciteitsplan 1989–1998, de uitvoering van dat plan zal leiden tot verdere verlaging van de SO₂-emissie en een verlaging van de NO_x-emissie, terwijl verwacht wordt dat de resultaten van een uitvoerig programma van onderzoek, ontwikkeling en demonstratie, uit te voeren door de elektriciteitsproduktiebedrijven, tot een verdere verlaging van de NO_x-emissie zal leiden,

– dat op basis van de notitie Enkele hoofdlijnen van het energiebeleid nader bezien (kamerstukken II, 1988/1989, 21 061, nr. 1) aan Sep voor het elektriciteitsplan 1991–2000 de mogelijkheid wordt geboden om naast kolen – nieuwe gasseenheden te bouwen,

– dat weliswaar de energie-opwekking verspreid over het land plaatsvindt, maar de besluiten over de brandstofinzet bij de produktiemiddelen en de inzet van die middelen door Sep worden genomen,

dat het voor de bestrijding van de verzuring vooral van belang is de totale emissie van verzurende componenten in Nederland te verminderen,

dat het daarom in de rede ligt afspraken te maken over een door de elektriciteitsproduktiebedrijven gezamenlijk te bereiken emissieniveau voor SO₂ en NO_x,

– dat met het vastleggen van emissieplafonds voor SO₂ en NO_x, te bereiken in 2000, op een niveau dat aanmerkelijk lager ligt dan het niveau dat bereikt wordt als uitsluitend toepassing wordt gegeven aan het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging, een belangrijke bijdrage aan de reductie van de uitworp van die stoffen in Nederland door de elektriciteitsproduktiebedrijven in de periode tot 2000 kan worden geleverd,

– dat het vastleggen van die emissieplafonds Sep de mogelijkheid biedt om binnen de grenzen van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging op meer kosteneffectieve wijze de emissies te laten reduceren dan in het geval voor categorieën van installaties op dezelfde tijdstippen dezelfde emissie-eisen zouden worden ingevoerd,

– dat het ter verwezenlijking van de hiervoor genoemde doelstellingen noodzakelijk is dat betrokken partijen met elkaar afspraken maken,

gelet op het Elektriciteitsplan 1989-1998, de notitie Enkele hoofdlijnen van het energiebeleid nader bezien, de Notitie tussentijdse evaluatie verzuringsbeleid en het Bestrijdingsplan verzuring

KOMEN OVEREEN:

I. DEFINITIES

Artikel 1: begrippen

In dit convenant wordt verstaan onder:

1. de Staat: de Staat der Nederlanden en zijn organen, waaraan wetgevende of bestuurlijke bevoegdheden zijn toegekend
2. Sep: de naamloze vennootschap N.V. Samenwerkende elektriciteits-productiebedrijven
3. elektriciteitsproductiebedrijf: N.V. EPZ, N.V. EPON, N.V. EZH en N.V. UNA
4. de provincie: ieder der provincies en hun organen, waaraan wetgevende of bestuurlijke bevoegdheden zijn toegekend
5. de Wet: de Wet inzake de luchtverontreiniging, (Stb. 1981, 411)
6. het Besluit: het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging, Stb. 1987, 164
7. vergunning: een vergunning als bedoeld in artikel 20, eerste lid van de Wet.

II. DOELSTELLING

Artikel 2: emissieplafonds

De jaarlijkse uitwerp van zwaveldioxyde (SO₂) en stikstofoxyden (NO_x) afkomstig van stookinstallaties van elektriciteitsproductiebedrijven in Nederland wordt uiterlijk in 2000 beperkt tot 18 miljoen kg SO₂ en 30 miljoen kg NO_x per jaar.

Artikel 3: warmte

Voor de vermindering van stikstofoxiden, die gerealiseerd wordt na het sluiten van het convenant als gevolg van door Sep geleverde warmte in het kader van de uitvoering van het warmteplan van Sep, wordt uitgaande van 1250 MWe, de in artikel 2 vastgestelde emissiedoelstelling voor NO_x verhoogd met ten hoogste 5 miljoen kg. Indien uiteindelijk beoogd wordt uit een eenheid slechts voor een gedeelte nuttige warmte te leveren, wordt de doelstelling slechts voor een evenredig deel verhoogd.

Artikel 4: storingsregeling

1. De waarde van SO₂ genoemd in artikel 2 wordt verhoogd met een hoeveelheid van 4 miljoen kg om ruimte te bieden voor de uitwerp van

SO₂ uit kolencentrales wanneer de rookgasontzwavelingsinstallatie is gestoord en de centrale binnen de wettelijke regeling in bedrijf blijft.

2. Indien de SO₂-uitworp ten gevolge van storingen van rookgasontzwavelingsinstallaties de gecorrigeerde plafondwaarde overtreft, wordt aan Sep toegestaan om de gecorrigeerde plafondwaarde ten hoogste eenmaal per drie jaar met ten hoogste 3 miljoen kg te overschrijden.

III. VERPLICHTINGEN VAN DE STAAT

Artikel 5: regelgeving

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zal bij de in het Bestrijdingsplan verzuring aangekondigde herziening van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Wet inzake de luchtverontreiniging, die nodig is ter uitvoering van dat plan, op de volgende wijze rekening houden met de in het kader van dit convenant gemaakte afspraken.

1. Voor bestaande stookinstallaties toebehorend aan een elektriciteitsproductiebedrijf zullen de emissie-eisen niet worden aangescherpt.

2. Voor stookinstallaties toebehorend aan een elektriciteitsproductiebedrijf, anders dan bedoeld onder 1, worden de emissie-eisen gewijzigd als hieronder is aangegeven.

a. **kolenstook**

SO₂: 200 mg/m³, indien vergunning is verleend na 1-1-1990;

NO_x: 400 mg/m³, indien vergunning is verleend voor 1-1-1989;

300 mg/m³, indien vergunning is verleend in 1989;

200 mg/m³, indien vergunning is verleend op of na 1-1-1990.

b. **oliestook**

SO₂: 200 mg/m³,

NO_x: dezelfde eisen zullen worden gesteld als voor overeenkomstige installaties in de industrie.

c. **gasstook en gasturbine-installaties**

dezelfde eisen zullen worden gesteld als voor overeenkomstige installaties in de industrie.

IV. VERPLICHTINGEN SEP

§ 1. Inspanningsverplichting

Artikel 6: maatregelen

1. Sep en de elektriciteitsproductiebedrijven dragen er zorg voor de emissie van SO₂ en NO_x met inachtneming van een redelijke kosteneffectiviteit, zoveel mogelijk te beperken door onder meer

a. bij stookinstallaties, waar ontzwaveling als bedoeld in artikel 11, tweede lid onderscheidenlijk artikel 15, tweede lid van het Besluit plaatsvindt, zwavelarme kolen te gebruiken en het ontzwavelingsrendement te optimaliseren,

b. bij stookinstallaties, waarvoor een eerste vergunning is verleend na 1 januari 1989 doch voor ondertekening van dit convenant, zodanige maatregelen te nemen, dat bij kolengestookte ketels een waarde van 200 mg/m³ NO_x zo dicht mogelijk benaderd wordt, herleid op rookgas met een volume aan zuurstof van 6%.

c. bij stookinstallaties, waarvoor een eerste vergunning wordt verleend na ondertekening van dit convenant, zodanige maatregelen te nemen, dat

– bij kolengestookte ketels ten hoogste 200 mg per m³ SO₂ en ten hoogste 200 mg per m³ NO_x bereikt wordt, herleid op rookgas met een

volume aan zuurstof van 6%

– bij gasgestookte ketels een zo laag mogelijke waarde, doch ten hoogste 100 mg NO_x per m³ wordt bereikt herleid naar rookgas met een volume aan zuurstof van 3%, en

– bij gasturbine-installaties een waarde bereikt wordt van 65 g/GJ, geldend voor normaal droog rookgas.

2. Sep draagt er zorg voor dat in 1994 de emissie van SO₂ ten hoogste 30 miljoen kg en de emissie van NO_x ten hoogste 55 miljoen kg bedraagt.

3. Sep tracht storingen in de voorzieningen van rookgasontzwaveling zoveel mogelijk te voorkomen.

4. Sep verplicht zich een Pools elektriciteitsbedrijf in staat te stellen een kolengestookte eenheid in Polen van een rookgasontzwavelingsinrichting te voorzien.

§ 2. Plan van aanpak

Artikel 7: termijn van vaststelling en inhoud

1. Sep stelt binnen zes maanden na ondertekening van dit convenant een plan van aanpak op voor de periode tot 2000 ter uitvoering van de doelstelling, genoemd in artikel 2 en zij legt het ter toetsing voor aan de commissie, bedoeld in artikel 14.

2. Het plan van aanpak bevat:

a. een opgave van de stookinstallaties als bedoeld in artikel 2, waarop dit convenant betrekking heeft,

b. voor elke stookinstallatie waarbij bestrijdingsmaatregelen worden voorzien, de voor de uitvoering van het bepaalde in artikel 15 noodzakelijke informatie over de geldende SO₂ en NO_x-emissie-eisen ingevolge het Besluit en – als deze strenger zijn – ook de eisen ingevolge de vigerende vergunning,

c. voor de overige stookinstallaties, het totale jaarlijkse emissieniveau, d. een overzicht van de fasering van de emissievermindering, de nu voorziene maatregelen ter bestrijding van de emissie van SO₂ en NO_x met tijdstippen voor de verwachte invoering en de daarbij verwachte emissieniveaus.

Bij de keuze van de bestrijdingsmaatregelen wordt een evenwichtige regionale verdeling nagestreefd,

e. voor elke stookinstallatie, waarvoor definitief een of meerdere bestrijdingsmaatregelen zijn vastgesteld, de resulterende emissieniveaus, zijnde de waarden die met inachtneming van de toepasselijke bepalingen inzake het meten zullen worden nagekomen, alsmede de jaargemiddelde verwachtingswaarden inclusief de emissie tijdens perioden van storingen.

Artikel 8: Aanpassing en wijziging

1. Zijn de technische problemen als bedoeld in artikel 11, tweede lid, van dien aard, dat er bij SEP gerede twijfel bestaat over het bereiken van de emissieplafonds, genoemd in artikel 2, dan past zij het plan van aanpak aan.

2. Sep kan om redenen van kosteneffectiviteit het plan van aanpak wijzigen indien zij van oordeel is dat nieuwe technische mogelijkheden haar daartoe aanleiding geven.

Artikel 9: verantwoordelijkheid

Sep is verantwoordelijk voor het realiseren van de emissiedoelstellingen genoemd in artikel 2 en voor de uitvoering van het plan van aanpak.

Artikel 10: individuele elektriciteitsproductiebedrijven

1. De elektriciteitsproductiebedrijven nemen de SO₂ en NO_x-waarden die blijkens artikel 7, sub e deel uit maken van het plan van aanpak, op in een melding als bedoeld in artikel 17 Vergunningenbesluit inrichtingen luchtverontreiniging, danwel in een aanvraag voor een vergunning danwel in een aanvraag voor een wijziging van een vergunning.

2. Elk elektriciteitsproductiebedrijf brengt voor 1 maart van ieder jaar verslag uit aan Sep en aan het College van Gedeputeerde Staten dat vergunning heeft verleend over de naleving van de normen, opgenomen in het Besluit, en de ingevolge de vergunning geldende voorschriften met betrekking tot de emissie van SO₂ en NO_x, alsmede over de feitelijke uitworp van SO₂ en NO_x van zijn stookinstallaties gelet op hetgeen met betrekking tot die stookinstallaties is opgenomen in het plan van aanpak als bedoeld in artikel 7.

3. Sep bevordert dat als de uitworp van een stookinstallatie continu wordt gemeten, de afzonderlijke massa van de dagelijkse emissies vastgesteld wordt op basis van het berekende debiet van de rookgassen en wordt opgeteld bij de hoeveelheid, die in de voorafgaande dagen van het kalenderjaar is uitgeworpen.

4. Sep bevordert dat als de uitworp van een stookinstallatie niet continu gemeten wordt, de massahoeveelheid van de in een kalenderjaar uitgeworpen massahoeveelheden SO₂ en NO_x berekend worden.

Artikel 11: verslag

1. SEP brengt in elk jaar waarvan het jaartal even is, verslag uit aan de commissie als bedoeld in artikel 14 over de uitvoering van het convenant, het plan van aanpak en de voornemens voor bestrijding van de emissie van SO₂ en NO_x in de resterende periode tot 2000.

2. Indien zich in de verslagperiode technische problemen voordoen, maakt SEP daarvan melding in haar verslag.

V. VERPLICHTINGEN VAN DE PROVINCIES

Artikel 12: uitoefening bevoegdheden

1. De provincie zal haar bevoegdheden tot het vaststellen van emissie eisen voor SO₂ en NO_x uitoefenen overeenkomstig het bepaalde in dit convenant en het plan van aanpak.

2. De provincie is niet gebonden aan het bepaalde in lid 1 indien:

- a. een elektriciteitsproductiebedrijf ingebreke blijft het bepaalde in artikel 10 uit te voeren;
- b. dat noodzakelijk is voor de inachtneming van luchtkwaliteitseisen, op grond van artikel 2 van de Wet vastgesteld anders dan met het oog op de bestrijding van de verzuring.

In deze gevallen kan de provincie voor een stookinstallatie een emissieplafond voorschrijven.

Artikel 13: rapportage

De provincie zendt een afschrift van het verslag als bedoeld in artikel 10, lid 2 aan de regionaal inspecteur.

VI. DE COMMISSIE

§ 1. Samenstelling

Artikel 14: de commissie

1. Er is een commissie, die uit zes leden bestaat, waarvan er twee worden aangewezen door de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, twee door Sep en twee door de provincies.

De Minister van VROM wijst de voorzitter aan.

2. De Minister van Economische Zaken kan de vergaderingen van de commissie door een waarnemer laten bijwonen.

§ 2. Toetsing plan van aanpak en wijzigingen van dat plan

Artikel 15: criteria voor toetsing

De commissie stemt met het plan van aanpak in als het niet in strijd is met de in artikel 2 genoemde emissieplafonds, de in artikel 6 opgesomde inspanningsverplichtingen, het Besluit of de voorschriften met betrekking tot emissie van SO₂ en NO_x in vergunningen, die ingevolge de Wet zijn verleend.

Artikel 16: afwijzing plan van aanpak

1. Indien de commissie tot het oordeel komt, dat het plan van aanpak in strijd is met een of meer van de in artikel 15 genoemde criteria, brengt zij Sep daarvan op de hoogte onder opgave van redenen.

2. Verenigt Sep zich met het oordeel van de commissie, dan past zij het plan van aanpak aan en legt het opnieuw ter beoordeling aan de commissie voor.

3. Wijst Sep het oordeel van de commissie af, dan treedt zij in overleg met de andere partijen teneinde te voorzien in de situatie, die dan is ontstaan nadat de commissie de partijen over haar bevindingen heeft geïnformeerd.

Artikel 17: wijziging van het plan van aanpak

De artikelen 15 en 16 zijn overeenkomstig van toepassing indien het plan van aanpak wordt gewijzigd nadat de commissie zich met het plan heeft verenigd.

§ 3. Advisering

Artikel 18: Adviezen

1. De commissie kan adviseren over hetgeen met het oog op de uitvoering van het convenant in een aanvraag voor een vergunning danwel voor een wijziging van een vergunning, of in een melding met betrekking tot de emissie van SO₂ of NO_x kan worden opgenomen.

2. De commissie kan aan de provincie advies uitbrengen over hetgeen met het oog op de uitvoering van dit convenant in vergunningvoorschriften met betrekking tot de emissie van SO₂ of NO_x kan worden opgenomen.

Artikel 19: toetsingscriterium

De commissie toetst het verslag als bedoeld in artikel 11 aan het plan van aanpak. Zij gaat daarbij na of de uitvoering van de maatregelen volgens het plan verloopt en of het bereiken van de doelstelling, bedoeld in artikel 2, redelijkerwijs mogelijk is.

VII. WIJZIGING EN BEËINDIGING

Artikel 20: wijziging

1. Indien zich onvoorziene, substantiële ontwikkelingen in het milieu voordoen, veroorzaakt door de emissie van SO₂ en NO_x, treden partijen met elkaar in overleg om te bezien in hoeverre de inhoud van dit convenant aanpassing behoeft.

2. Bij dat overleg zullen de technische ontwikkelingen, die zich hebben voorgedaan, mede in ogenschouw worden genomen.

3. De in artikel 2 genoemde plafonds worden gewijzigd indien de import van of de vraag naar elektriciteit waarin door Sep en de elektriciteitsproductiebedrijven moet worden voorzien, substantieel afwijkt van de planning in het Elektriciteitsplan 1989-1998. De wijziging vindt plaats aan de hand van de stand der techniek op dat moment en de keuze voor brandstofinzet.

Artikel 21: beëindiging

Indien het overleg als bedoeld in artikel 16, lid 3 of het overleg als bedoeld in artikel 20, leden 1 en 3 niet tot overeenstemming leidt, of indien uit een verslag als bedoeld in artikel 11 blijkt dat de emissieplafonds redelijkerwijze niet bereikt kunnen worden, kunnen partijen het convenant opzeggen.

VIII. OVERIGE ONDERWERPEN

Artikel 22: evaluatie en voortzetting

1. Partijen komen overeen de uitvoering van dit convenant te evalueren in 1994 en 1998.

2. Partijen komen overeen na de evaluatie in 1994 en 1998 afspraken te maken over de maatregelen ter bestrijding van de emissie van SO₂ en NO_x na 2000 door aanvulling en/of wijziging van dit convenant. Daarbij zal rekening worden gehouden met de (wetenschappelijke) ontwikkeling met betrekking tot de kennis over de oorzaken van de verzuring en de bestrijdingstechnieken, de bijdrage aan de vermindering van de verzurende emissies door andere doelgroepen in Nederland en de vermindering van de emissies in het buitenland.

Artikel 23: milieuzorg

1. Sep is bereid met de individuele elektriciteitsproductiebedrijven een milieuzorgsysteem op te zetten, dat een goed milieubeheer door de elektriciteitsproductiebedrijven waarborgt, de naleving van bij of krachtens de wetten ter bescherming van het milieu gestelde voorschriften daaronder begrepen, alsmede de verslaglegging daarover.

2. De beschrijving van het milieuzorgsysteem voor SO₂ en NO_x wordt aan het plan van aanpak als bedoeld in artikel 7 toegevoegd.

De uitbreiding van het systeem voor overige milieuaangelegenheden
geschiedt zo spoedig mogelijk.

Aldus overeengekomen en getekend in drievoud te 's-Gravenhage op
dinsdag 12 juni 1990.

[Faint, illegible text, likely a signature block or list of names]